

ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ЕТНИЧЕСКИТЕ И ИНТЕГРАЦИОННИТЕ ВЪПРОСИ КЪМ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА 2011 г.

Нормативна уредба

Съгласно Постановление на Министерския съвет № 92/2011 г. за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет, обн. бр. 31/2011 г. на Държавен вестник, дейността по етническите въпроси премина от Министерството на труда и социалната политика към администрацията на Министерския съвет. Политиката по въпросите на демографското развитие се съсредоточи изцяло в компетенциите на Министерството на труда и социалната политика. По този начин консултативната и координираща дейност по етническите и интеграционните въпроси се концентрира в Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси към Министерския съвет следва да бъде подкрепена и на съответното административно ниво, каквото е нивото на администрацията на Министерския съвет.

Националният съвет за сътрудничество по етническите и демографските въпроси се преименува в Национален съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси (НССЕИВ) и настъпиха промени и в Правилника за устройството и дейността на НССЕИВ (ПУДНССЕИВ), най-съществените от които се отнасят до:

- НССЕИВ координира и контролира изпълнението и осъществява текущ мониторинг на Националния план за действие по инициативата "Десетилетие на ромското включване 2005 - 2015 г." и на ангажиментите на всички държавни институции съобразно функционалната им компетентност, свързани с Десетилетието на ромското включване;

- председателят на НССЕИВ е Национален координатор по международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“;

- в състава на съвета се включва и представител на министъра по управление на средствата от Европейския съюз;

- секретар на Националния съвет е държавен служител в администрацията на Министерския съвет.

- секретариатът на НССЕИВ осъществява: подготовката, внасянето и одобряването на позиции, анализи, доклади, информации и други документи в областта на етническите въпроси във връзка с участието на Република България в работата на институции, работни групи,

комитети и форуми на Съвета на Европейския съюз, Европейската комисия, Съвета на Европа, Организацията на обединените нации и др. и участието в тях със свои представители (съгласно Постановление № 85 на Министерския съвет от 2007 г. за координация по въпросите на Европейския съюз).

С цел ефективно изпълнение на функциите на Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси по осигуряване на координиращата и консултативна дейност на съвета общата му численост се увеличи от две на пет щатни бройки чрез прехвърляне на щатни бройки и съответните служители от МТСП към Администрацията на Министерския съвет.

Състав на НССЕИВ:

Заместник министър-председателят и председател на НССЕИВ, със заповед № Р-120 от 12 май 2011 г., изм. със заповед № Р-183 от 20 юли 2011 г. утвърди състава на НССЕИВ. Членове на съвета бяха – 14 заместник-министри, 6 ръководители на ведомства, по един представител на министъра по управление на средствата от Европейския съюз, Българската академия на науките и Националното сдружение на общините в Република България и 26 представители на неправителствени организации.

Със заповед № Р-179 на министър-председателя от 20 юли 2011 г. за заместник-председател на НССЕИВ бе определена г-жа Стела Костова – председател на Управителния съвет на сдружение „Ромска академия за култура и образование“. Госпожа Стела Костова бе излъчена за заместник-председател на НССЕИВ от организациите по чл. 5, ал. 6, т. 6 и 7, утвърдени за членове на съвета, по време на първото му за 2011 г. заседание.

Г-н Георги Кръстев – съветник към политическия кабинет на заместник министър-председателя и министър на вътрешните работи продължи да изпълнява функциите на заместник-председател на НССЕИВ, съгласно заповед № Р-79 на министър-председателя от 17 септември 2009 г., отменена със заповед № Р-80 от 20 юли 2011 г.

Със заповед № Р-182 от 20 юли 2011 г. заместник министър-председателят и министър на вътрешните работи, председател на НССЕИВ определи и състава на Комисията за интеграция на ромите (КИР) към НССЕИВ. Гражданските организации са включени в КИР на базата на доброволно заявено от тях желание за работа в КИР, изразено по време на първото заседание на съвета през 2011 г.

Със Заповед № Н-565 на министър-председателя от 19.05.2011 г. за секретар на НССЕИВ е определена г-жа Росица Иванова. Г-жа Р. Иванова бе номинирана за член на Експертния комитет по въпросите на ромите(САНРОМ) към Съвета на Европа.

Проведени заседания

През 2011 г. Съветът проведе три заседания.

На първото заседание, проведено на 1 юни 2011 г. бе проведен избор на заместник-председател на НССЕДВ по чл. 5, ал. 3, излъчен от утвърдените в състава на света организации по чл. 5, ал. 6, т. 6 и 7.

Бе оформен състава на Комисията за интеграция на ромите, въз основа на заявеното от присъстващите организации, желание за включване в работата на Комисията.

Съветът обсъди проекта на годишен доклад за дейността си праз 2010 г., и се запозна с промените в Правилника за устройството и дейността на НССЕИВ.

Второто заседание за 2011 г. на НССЕИВ, проведено на 4 ноември 2011 г., премина при следния дневен ред:

- Информация за напредъка по изпълнение на заповед № Р-185 на министър-председателя от 22.07.2011 г. за създаване на междуведомствена експертна работна група с представители на институции и граждански организации, със задача да изготви предложения за актуализиране на Рамковата програма за интегриране на ромите в българското общество 2010-2020 и проект на оперативен документ към Рамковата програма в съответствие с „Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.“;

- Представяне на окончателните резултати от Преброяването на населението и жилищния фонд, проведено през м. февруари 2011 г.

- Кратка информация за целите, дейностите и очакваните резултат проект „Разработване на комплексни мерки за интеграция на най-маргинализираните общности сред етническите малцинства с фокус върху ромите“, финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси“.

Третото заседание на НССЕИВ се проведе на 22 декември 2011 г. То имаше тържествен характер и освен преглед на постигнатото през годината участниците видяха и кратка художествена програма, изнесена от детската танцова формация „Ансел“ към **„Културен център за социална демокрация и защита правата на човека“**, **Видин** и детски танцов ансамбъл „Шукарипе“ към **Народно читалище „Симона 2002“**, София. На заседанието бяха поканени областните експерти по етническите и интеграционните въпроси, членовете на междуведомствена експертна работна група, изготвила проект на Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г., студенти от ромски произход, здравни медиатори.

***

Работата по основните дългосрочни приоритети в дейността на Съвета през 2011 г. се осъществяваше чрез:

1. Утвърждаване ролята на НССЕИВ като орган за междуинституционална координация на мерките в хоризонталната политика по етническите въпроси, както и подобряване капацитета на съвета като консултативен орган, осигуряващ равноправно участие на всички заинтересовани страни в процеса на осъществяване интеграционната политика;
2. Осигуряване на равни възможности и равно третиране на всички български граждани, превенция на расизма и ксенофобията, както и преодоляване на дискриминационни практики, основани на етнически признак;
3. Подобряване достъпа до здравеопазване и образование, както и подобряване на заетостта и жилищните условия на представителите на етническите малцинствени групи с акцент върху най-уязвимите в социално-икономическо отношение граждани;
4. Съхранение и развитие на културната, религиозната и езиковата идентичност на етническите малцинствени общности.

По приоритет 1. Утвърждаване ролята на НССЕИВ като орган за междуинституционална координация на мерките в хоризонталната политика по етническите въпроси, както и подобряване капацитета на съвета като консултативен орган, осигуряващ равноправно участие на всички заинтересовани страни в процеса на осъществяване на интеграционната политика.

След преминаването на дейността по етническите въпроси в администрацията на Министерския съвет НССЕИВ, чрез неговия секретариат, бе определен за структурата, координираща процеса на актуализиране на Рамковата програма за интегриране на ромите в българското общество 2010-2020 и проект на оперативен документ към Рамковата програма в съответствие с „Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.“. Тази задача, със срок на изпълнение 28 ноември 2011 г., бе възложена със Заповед № Р-185 на министър-председателя от 22.07.2011 г. на междуведомствена експертна работна група с представители на институции и граждански организации.

Съгласно заповедта дейността на Междуведомствената експертна работна група (РГ) във финансово, организационно и техническо отношение се осигуряваше от администрацията на Министерския съвет чрез секретариата на НССЕИВ.

Членовете на работната група от институциите бяха номинирани от ръководителите на съответните структури. Участниците в работната група от гражданските институции бяха

номинирани от членовете на Комисията за интеграция на ромите към НССЕИВ, на заседание на комисията, проведено на 5 юли 2011 г. В състава на РГ бяха включени и представители на УНИЦЕФ – организация, която има дългогодишен опит в областта на социалното включване.

Бяха създадени 6 подгрупи – по приоритетите на националния стратегически документ: образование, здравеопазване, заетост, жилищни условия, култура и медии, координационен механизъм на изпълнението. Това създаде възможности за по-голяма оперативност и гъвкавост в работата на групата. Освен усилената кореспонденция по електронна поща, работната група се събираше и за да обсъди на място текстове и предложения по изработваните документи. Проведени бяха 4 работни срещи на различни етапи от работния процес, на които бях обсъдени въпроси по същество, сред които – заглавието на документа, структурата, включените мерки в плана за действие и др.

В хода на работата участниците в работната група се обединиха около разбирането, че е необходимо да се изработят два документа – един политически – който да се нарече Стратегия и един оперативен – план за действие за прилагане на стратегията.

Целта - да се изготви един съвременен, работещ продукт, отговарящ на изискванията за създаването на стратегии – определи и характера на стратегията – документ, основаващ се и обхващащ съществуващите рамкови и секторни стратегически документи.

Стратегията се изработи в съответствие с Националната програма за реформи на Република България (2011-2015 г.) и с Националния план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.” и на базата на приетата през 2010 г. Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество (2012-2020 г.), като обедини целите и принципите, залегнали в Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства; Здравна стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства, 2005-2015 г. и Национална програма за подобряване на жилищните условия на ромите в Република България за периода 2005-2015 г.

От Националния статистически институт бе предоставена актуална статистическа информация по данни от проведеното през м. февруари 2011 г. Преброяване на населението и жилищния фонд – в различни териториални и класификационни агрегации и разрези.. Изготвянето на глава II от НСРБИР Актуално състояние на ромската общност се извърши с участието на представителя на Института за изследване на населението и човека към БАН в работната група, изготвяща НСРБИР.

Планът за действие към стратегията бе структуриран за изпълнение в два периода: 2012-2014 и до 2020 г. Първият период се покрива изцяло от Националния план за действие по

инициативата Десетилетие на ромското включване 2005-2015. За целта отговорните институции направиха преглед и актуализираха заложените в него мерки от тяхна компетентност.

Планът за действие бе разработен като отворен документ, който ще се актуализира на база регламентирани периодични анализи. Предвижда се създаване на две работни групи – една относно промени в правната и методическата рамка и друга – Междуведомствената работна група за ресурсно подпомагане на интеграцията на ромите със средства от Структурните фондове на ЕС, чиято задача ще бъде изготвяне съобразно Стратегията на планове за действие до края на настоящия програмен период; на база цели и приоритети на ниво основни политики, здравеопазване, образование, социална политика и жилищна политика, да се планират индикативните ресурси за следващия програмен период 2014 - 2020 г.; да се извършва координация на мерките финансирани от две или повече програми/фондове.

Част от плана за действие е Комуникационен план, който определя насоките на работа за постигане на промяна на негативните нагласи в българското общество към ромската общност, чрез осигуряване на по-добра публичност и прозрачност на дейностите по осъществяване на интеграционните политики към ромите и други уязвими етнически групи, живеещи в сходна на ромите ситуация и популяризиране на добри практики и примери в областта на интеграцията на ромите.

Преди финализиране на текстовете стратегията и плана за действие бяха представени и обсъдени на четири регионални тематични, организирани съвместно от НССЕИВ и ЦМЕДТ «Амалипе», Сдружение «Ромска академия за култура и образование», Сдружение «Нов път», сдружение «Свят без граници», фондация «Рома-Лом».

На 14 ноември 2011 г. се проведе Национална среща за представяне и обсъждане на проект на стратегия и план за действие преди внасяна за разглеждане от Министерския съвет. Срещата бе организирана съвместно от НССЕИВ и Световната банка и премина при висок медиен интерес. В събитието взеха участие и представиха позиция представители на Европейската комисия, Съвета на Европа, Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, Ромския образователен фонд – Будапеща, Европейския ромски информационен офис, Международния секретариат на Десетилетието на ромското включване посланици и представители на дипломатическия корпус у нас, държавни институции, местни органи на управление, неправителствени организации, академични среди, бизнеса. Събитието бе широко отразено в български и чуждестранни медии.

Областните съвети за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси разгледаха на свои заседания проектодокументите. Принос в подготвителния и работния процес имаха и обсъжданията и размяната на гледни точки, осъществени по време на Работна среща на

тема „Успешно разгръщане на дейностите за ромското приобщаване: предизвикателства и добри практики”, организирана през м. май 2011 г. съвместно от НССЕИВ и Световната банка. Срещата имаше за цел да се проведат консултации върху национална оперативна рамка по ромското приобщаване в навечерието на организираното от Европейската комисия събитие на високо равнище, посветено на ромите, през юни 2011г. в София; преди внасянето им в Министерския съвет стратегията и плана за действие бяха представени на Националната среща с кметове, организирана в началото на м. декември 2011 г. съвместно от НССЕИВ и Асоциация „Интегро” – виж по-долу.

Целите и приоритетите на НСРБИР и плана за действие бяха представени на международни форуми: г-жа Росица Иванова представи перспективата и насоките на работа пред българското правителство във връзка с Рамката на Европейския съюз за национални ромски стратегии, оповестена през м. април 2011 г. от Европейската комисия, на Заключителната конференция на Чехия като председател на международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015”, проведена в края на м. юни 2011 г. в Прага. Секретарят на НССЕИВ представи проектите на стратегията и мерките по плана за действие на участниците в Инициативната конференция на Македония като председателстваща международната инициатива, проведена през м. септември 2011 г. в Скопие, Македония. Като член на Експертния комитет по въпросите на ромите (САНРОМ) към Съвета на Европа, г-жа Р. Иванова докладва за процеса на подготовка на Националната стратегия за интегриране на ромите пред втората работна среща на САНРОМ в Истанбул.

Секретарят на НССЕИВ и членове на работната под-група, която разработва Приоритет „Здравеопазване” от НСРБИР промотират българския модел на здравното медиаторство на среща, организирана от Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) на тема "Предотвратяване на заразните заболяванията сред ромите", м. ноември 2011 г., Виена. Представители от над 10 страни обсъждат най-добрите практики и поуки от интервенции, насочени към подобряване на достъпа до използването на обществени здравни услуги за ромите в областта на заразните заболявания, превенцията и контрола. Приоритет „Здравеопазване” от Националната стратегия е представен пред държавите членки на Десетилетието на ромското включване и на среща, организирана от македонското председателство на инициативата, в началото на януари 2012 г.

Министерският съвет одобри Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 и прие План за действие за изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012- 2020) и „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.” (Решение № 1 на Министерския съвет от 5 януари 2012 г.).

на 6 януари 2012 г. одобреният от Министерския съвет проект на Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 бе внесен за разглеждане и приемане от Народното събрание. Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 се прие от Народното събрание с Решение от 1 март 2012 г. Обнародвана е в Държавен вестник, бр. 21 от 13 март 2012 г.

Взаимодействие на НССЕИВ с Областните и общинските съвети за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси

През 2011 г., във връзка с процеса на изготвяне на НСРБИР се **активира обмена на информация и срещите** между ръководството и секретариата на НССЕИВ и **областните експерти за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси**. На проведената през м. октомври 2011 г. в сградата на Министерския съвет среща областните експерти бяха информирани за напредъка по изготвянето на НСРБИР и бяха обсъдени задачите пред областните съвети за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси (ОблССИВ) по отношение запознаването на техните членове с проекта на стратегията и други актуални въпроси от тяхната работа с общинските съвети зътредничество по ЕИВ и гражданските организации. Срещата бе повод и за личен контакт на облатсните експерти с обновения състав на СНССЕИВ.

В периода октомври - ноември 2011 г. бяха проведени заседания на ОблССИВ, посветени на проектодокумента. Документацията от проведените заседания е изпратена в НССЕИВ. На места заседанията по обсъждане на националната стратегия са проведени съвместно с представители на изпълнителната и местна власт, на вероизповедниците, организации с нестопанска цел, здравни и трудови медиатори, граждани и меди. Областни и общински експерти по ЕИВ взеха участие и в поредицата срещи, посветени на НСРБИР в периода м. май-ноември 2011 г.

Въпреки видимото активиране на дейността на областните и общинските съвети, от постъпилата в Секретарита на НССЕИВ отчетна информация по чл. чл. 15, ал.2 от Правилника за устройството и дейността на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси се очертават някои слабости:

- постъпващите отчети – в голямата си част - представляват механично сглобена информация, получена от общините;
- често подадената информация е непълна и се отнася само за част от областта – т.е не включва информация за всички общини на територията й;

- от получените отчети не се добива ясна картина за степента на изпълнението на целите на интеграционната политика, за това допринася и липсата на информация по всички приоритети; не се посочва ясно връзката между цел и постигнати резултати, напр. при изпълнение на проекти и програми и т.н.

Направеният анализ посочва необходимост от подобряване на работата и взаимодействието между НССЕИВ и ОССЕИВ в няколко посоки:

- повишаване на експертността в планирането, консултирането и в предприемането на мерки за реализиране на дейности в областта на интеграционната политика на областно и общински нива;

- активизиране на работата на областните експерти по координация с общините и неправителствените организации.

На 2 декември 2011 г. се проведе Национална среща „Ролята на местните власти в изпълнение на Национална стратегия за интегриране на ромите в Република България (2012 - 2020) и план за действие към нея, организирана съвместно от НССЕИВ и Асоциация «Интегро». Срещата бе открита от председателя на НССЕИВ г-н Цветан Цветанов, който подчерта изключително голямата роля на местните власти за реалното изпълнение на заложените в стратегията мерки и потвърди волята на правителството за сътрудничество и подкрепа, за да се случи това. Той призова на тази първа по рода си среща да се поставят на дискусия както добрите постижения, така и непреодолените предизвикателства и трудности по места. Събитието бе прието с изключителен интерес от кметове и членове на общински съвети, които дискутираха с участници от институции и неправителствени организации взаимодействието и отговорностите на всички заинтересовани страни за преодоляване на предизвикателствата и за успешното прилагане на стратегията и плана за действие.

Със срещата бе приключена и кампанията „Благодарим ти, Кмете!”, част от европейската кампания „REACT”, проведена с финансовата подкрепа на ЕС в периода 5.12.2010 - 5.12. 2011 г., в България, Румъния, Италия, Албания и Брюксел. *Асоциация «Интегро»* е национален партньор за България по проекта. В периода от една година са реализирани осведомителни кампании – в 14 общини и на национално ниво. Целта е да се повиши чувствителността и съзнанието на местните власти за отговорността, която имат пред съгражданите си, включително и тези от ромски произход, да се осъзнае по-добре необходимостта от засилване на активността на местните власти в използването на нереализирания икономически, културен и политически потенциал на ромите. Като партньори са привлечени кметове на 14 общини и местни НПО.

Обобщена информация за дейността на общините, по въпросите на интеграцията на уязвими групи е предоставена от **Националното сдружение на общините в Република България**. Данните са включени в *Мониторинговия доклад за 2011 г. за изпълнението на Националния план за действие по Десетилетието на ромското включване*

Инициативи и участие в дейности във връзка с международната инициатива „Десетилетие на ромското включване – 2015-2015 г.“¹

През 2011 г., Министерството на труда и социалната политика² продължи да провежда координиращи функции на национално и международно ниво по изпълнение на международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“ за периода до приетите изменения в Устройствения правилник на МТСП (ПМС № 123 от 9 май 2011 г., ДВ, бр. 38 от 17.05.2011 г.) и в Правилника за устройството и дейността на НССЕИВ (ПМС № 92 от 7 април 2011 г., ДВ, бр. 31 от 15.04.2011 г.).

МТСП координира подготовката и разработването на Мониторингов доклад за 2010 г. за изпълнение на Националния план за действие (НПД) по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“. Мониторинговият доклад за 2010 г. е резултат от съвместната работа на членовете на междуведомствената работна група. Докладът е петият пореден от началото на инициативата, който МТСП изготвя. В него е обобщена получената информация по компетентност от ангажираните институции. Отчетен е напредъкът по изпълнението на заложените дейности по шестте приоритетни области в Националния план – образование, здравеопазване, жилищни условия, заетост, култура, защита от дискриминация и създаване на условия за равни възможности, съобразно ангажиментите и отговорностите на ресорните институции.

От април 2011 г. председателят на НССЕИВ е определен за Национален координатор по международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“, а НССЕИВ координира и контролира изпълнението и осъществява текущ мониторинг на Националния план за действие по инициативата "Десетилетие на ромското включване 2005 - 2015 г." и на ангажиментите на всички държавни институции съобразно функционалната им компетентност, свързани с Десетилетието на ромското включване. Повиши се активността при осъществяване навръзките на ръководството и секретариата на НССЕИВ с Международния секретариат на

---

¹ Цялостна отчетна информация във връзка с изпълнението на ангажиментите на България по инициативата Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г. е включена в Мониторинговия доклад за 2011 г. за изпълнението на НПД.

² Информацията, получена от министерства и институции, области и общини, свързани с изпълнение на Националния план за действие по инициативата Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г. е отразена напълно в Мониторинговия доклад за 2011 г. за изпълнението на НПД.

Десетилетието, израз на което е участието на заместник-председателя НССЕИВ Георги Кръстев, секретаря на НССЕИВ Росица Иванова и на служители от секретариата в Двадесетото и Двадесет и първото заседания на Международния управителен комитет по Десетилетието (м. юни 2011 г. в Прага, и м. септември 2011 г., Скопие), в Международната конференция по трудова заетост „Достоен труд за ромите”, м. декември 2011 г., Скопие и др. *(По-подробна информация е включена в Мониторинговия доклад за 2011 г. за изпълнението на Националния план за действие по Десетилетието на ромското включване).*

Във връзка с преминаването на координацията на международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.” от МТСП в АМС и след извършване на необходимите административни действия, от бюджета на Министерството на труда и социалната политика по бюджета на Министерския съвет за 2011 г. са предоставени на администрацията на Министерския съвет неизразходвани средства по Индикативния план за провеждане на дейности през 2011 г., свързани с инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.” в размер на 18 367 лв. Средствата са предоставени в област „Осигуряване дейността и организацията на работа на Министерския съвет”, програма „Координация и мониторинг на хоризонтални политики”, ведомствена издръжка.

Председателят на НССЕИВ утвърди Индикативния план за разпределението на посочените средства, изготвен от Секретариата на НССЕИВ.

Средствата са изразходвани в две основни направления: организационно и техническо осигуряване на дейността по изработване на НСРБИР 2012-2020 и плана за действие по нея, в т.ч. Националната среща за представяне и обсъждане на проект на стратегия и план за действие – бяха поети пътните разходи за участниците от страната, работна среща с областните експерти по етническите и интеграционните въпроси, заседания на НССЕИВ, на Междуведомствената експертна работна група, изготвяща проектите на стратегия и плана за действие – бяха поети пътните разходи на участниците от страната и др. Другото направление е подпомагане на дейности за популяризиране на инициативата Десетилетие на ромското включване. Подкрепа бе оказана чрез: закупуване на 111 екземпляра от монографията „В огледалото на сравнението: Здравен статус и достъп на ромите до здравеопазване” с автори Илона Томова и Станислава Моралийска-Николова, издание на Института за изследване на населението и човека, БАН. В книгата са представени резултатите от международно сравнително изследване на здравния статус и достъп на ромите до здравеопазване, проведено в България, Гърция, Испания, Португалия, Румъния, Словакия и Чехия през 2008-2009 г. изследването е финансирано по програма „Обществено здраве” на Европейската комисия; закупуване на 70 екземпляра от

колективната монография „Успелите роми“, под научната редакция на проф. Николай Тилкиджиев, представяща резултатите от тригодишен научно-изследователски проект, финансиран от Фонда за научни изследвания на МОМН; през 2011 г. е подпомогнато и: създаването на един документален филм в поредицата „Светът на ромите“, излъчван по канал 1 на БНТ, на журналистката Кремена Будинова, издаването на един брой на списание «Етнодиалог». Изданията се предоставят на членовете на НССЕИВ, областните експерти по етническите и интеграционните въпроси, представители на институции и НПО, на международни институции и организации и др.

До преминаването на координацията на инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005 – 2015 г. към НССЕИВ, МТСП, в рамките на своя бюджет, разработи Индикативен план на МТСП за дейностите през 2011 г. на международно и национално ниво по координиране и популяризиране на инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005 – 2015 г.“. В Индикативния план на МТСП за 2011 г. са включени дейности за участие в международни прояви, дейности инициирани от МТСП в подкрепа на важни за обществото и ромската общност събития, както и инициативи на граждански организации. Подкрепено е честването на 8-ми април – Международния ден на ромите, организирано от Сдружение „Културен център за социална демокрация и защита правата на човека“, гр. Видин.

По приоритет 2. Осигуряване на равни възможности и равно третиране на всички български граждани, превенция на расизма и ксенофобията, както и преодоляване на дискриминационни практики, основани на етнически признак

На 28 септември 2011 г., в нарочна декларация, членовете на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси осъдиха проявите на нетолерантност и език на омраза на етническа основа, разразили се след събитията в с. Катунца. Отбелязано бе, че събитията не са резултат от етническо напрежение, а от криминални по своя характер деяния.

През 2011 г. продължи интензивното сътрудничество между НССЕИВ и Министерството на външните работи (МВНР) във връзка с информации, позиции, доклади на България пред институции на Европейския съюз, Съвета на Европа, ООН и др.

През м. юли 2011 г. на посещение в нашата страна бе Независимия експерт на ООН по въпросите на малцинствата. Секретариатът на НССЕИВ съвместно с дирекция „Права на човека“ на МВНР координираха срещите на експерта и нейния екип с представители на институции: заместник министър-председателя и министър на вътрешните работи, председател на НССЕИВ, министъра на външните работи, министъра на културата, члена на

Конституционния съд, ръководството на Комисията за защита от дискриминация, Омбудсмана на Република България, експерти от МТСП, МОМН, председателя на НСИ, заместник-кмет на Столична община, директора на дирекция „Вероизповедания” в Министерския съвет, областния управител на област Пазарджик и представители на община Пазарджик и община Пещера, кмета на община Благоевград. Заключениета на независимия експерт бяха представени на 15 март 2012 г. в рамките на 19-та сесия на Съвета по правата на човека на ООН в Женева. Г-жа рита Исак – независим експерт по въпросите на малцинствата от септември 2011 г. благодари на българските власти за оказаното съдействие при провеждане на посещението и изрази увереност в бъдещото ползотворно сътрудничество.

2011 г. бе белязана от активни контакти с представители на дипломатически мисии у нас. Старт на сътрудничеството даде инициативата на НССЕИВ за официалното отбелязване на Международния ден на ромите - 8 април. Председателят на Народното събрание, министър-председателят, народни представители, министри, посланици и представители на международни организации и донорски програми имаха искрена и полезна среща с представители на ромската общност – студенти, експерти и специалисти. Акцентът на срещата бе върху партньорството между държава, местна власт и ромски общности и особено върху ролята на младите студенти и специалисти роми, които вече са се реализирали за успеха на интеграцията. На срещата бе направен и преглед на основните резултати от провежданите секторни политики в областта на интеграцията на ромите – образование здравеопазване, жилищни условия, заетост - и подобряването на качеството на техния живот, както и на планираните последващи действия.

По повод 8-ми април – Международния ден на ромите, в рамките на Унгарското председателство на Европейския съюз, под патронажа на Н. Пр. г-жа Юдит Ланг - извънреден и пълномощен посланик на Република Унгария в България, организира посещение от посланиците на страните членки на Европейския съюз на обекти, финансирани със средства от ЕС, целящи подобряване на интеграцията на ромското население. НССЕИВ бе съорганизатор на посещението.

Трябва да се подчертае изключително доброто сътрудничество с представителството на Световната банка в България, плод на което са няколко съвместни инициативи, свързани преди всичко с подпомагане от страна на Световната банка на процеса на изготвяне и популяризиране на НСРБИР – виж по-горе. Бяха проведени срещи на ръководството на НССЕИВ с делегация на Световната банка в процеса на изготвяне меморандум за сътрудничество между правителството на Република България и Световната банка и Европейската банка за възстановяване и развитие.

През отчетния период интерес към приоритетите на интеграционната политика и

дейността на НССЕИВ за тяхното осъществяване бе проявен от представители на ЕК, ИОО-Будапеща, посолството на САЩ, посолството на Румъния. Актуални въпроси по отношение интеграцията на малцинствата и евентуални бъдещи съвместни дейности в тази област бяха обсъдени по време на срещи с г-н Константин Пенчев – Омбудсман на Република България, г-н Еужен Томак - държавен секретар на Департамента на румъните зад граница към правителството на Румъния, Н. Пр. г-н Антон Пакурецу – посланик на Румъния в България, г-н Ерхарт Кьортинг - сенатор по вътрешните работи и спорта на федерална провинция Берлин.

През 2011 г. председателят, заместник-председателите, секретарят на НССЕИВ и служители в Секретариата на НССЕИВ взеха участие в редица международни форуми по въпросите на правата на малцинствата, межкултурния диалог и др., сред които:

- среща в Македония на която бе представен Приоритет „Здравеопазване” от Националната стратегия пред държавите членки на Десетилетието.

- конференция, организирана от Европейския ромски информационен офис във връзка със Съобщението на Европейската комисия за изготвяне на национални стратегии за интегриране на ромите (5 април 2011, Брюксел);

- работна среща на ръководители на национални органи, работещи в сферата на ромското включване (18-20 януари, 2011, Букурещ, Румъния). Беше взето решение следващата работна среща да се проведе в България. Тя се състоя в София през м. януари 2012 г.;

- заседание на Съвета на Европейския съюз „Заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси” (19 май 2011, Белгия, Брюксел). Представена бе позиция на Република България по Съобщението на ЕК за националните стратегии за интегриране на ромите;

- среща на високо равнище за по-добро използване на средствата от структурните фондове на ЕС за интеграция на ромите в Словакия (24 и 25 май, Братислава, гр. Кошице, Словакия);

- 102-та сесия на Комитета по правата на човека на ООН. В рамките на тази сесия бе представен периодичния доклад на Република България за предприетите мерки и постигнатия напредък в осигуряване на признатите права от Международния пакт за граждански и политически права (13 юли, Женева, Швейцария);

- Годишната среща – преглед по човешкото измерение на ОССЕ (4 и 5 октомври, Варшава, Полша).

- конференция „Националните стратегии за интеграция на ромите: осигуряване на цялостен и ефективен европейски подход” (8 ноември, Брюксел, Белгия);

- 4-та сесия на Форума на ООН по въпросите на малцинствата, (29-30 ноември 2011, Женева, Швейцария);

- Среща на Агенцията на ЕС за основните права по въпросите на ромите във връзка с дейността на агенцията в периода 2012-2020 г. (15 декември 2011, Виена, Австрия).

Съгласно Меморандумите за разбирателство относно изпълнението на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм, е предвидено специфично условие 10% от средствата по пет от програмите да бъдат насочени за подобряване ситуацията на ромското население. В тази връзка, на 25 ноември и на 20 декември 2011 г. **Националното координационно звено** по двата механизма организира в Министерски съвет две срещи с участието на представители на програмните оператори (ресорните министерства), експерт от Офиса на финансовия механизъм в Брюксел, широк кръг от неправителствени организации работещи в сферата на ромското включване, сред които и членове на НССЕИВ като ЦМЕДТ „Амалипе”, Фондация „С.Е.Г.А.” и заместник-председател, секретарят и експерти от Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси. На срещите беше предоставена разнообразна експертиза относно потенциални форми за сътрудничество, като програмните оператори представиха планираните от тях инициативи с цел изпълняване на заложените в меморандумите цели.

Министерството на труда и социалната политика (МТСП) продължи да участва в изпълнението на ангажиментите с международен характер в сферата на равнопоставеността и недискриминация на представители на малцинствени етнически групи в неравностойно положение.

В рамките на дейността на Работната група 13 „Социална политика и заетост” в МТСП експерти участваха в обсъждането на документи: „Рамка на ЕС за национални стратегии за интеграция на ромите до 2020 г.” и Проект на Заключение на Съвета относно досие „Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите” с изготвяне на становища и бележки в процеса на подготовка на позиции и указания за участие на българските представители в заседанията на Работната група по социални въпроси и Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси.

Взето е активно участие в разработването на нон-пейпър на България по въпросите на интеграцията на ромите.

Предоставяни са информация и становища по редица постъпили доклади и материали, вкл във връзка с изпълнението на задълженията на страната по международни договори. Напр.: относно предприети мерки и постигнат напредък по отношение на лица, принадлежащи към етнически малцинства с фокус върху ромите за периода след 1.02.2011 г., във връзка със

защитата на периодичния доклад на България по Международния пакт за граждански и политически права през м. юли 2011 г.; по доклад за насърчаване на социалното включване на ромите за 2011 г. на независими експерти към ЕК; по предварителен доклад на Независимия експерт на ООН по въпросите на малцинствата във връзка с посещение в България и др.

МТСП разработи проектно предложение по процедура на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-6.2.11 „Разработване на комплексни мерки за интеграция на най-маргинализираните общности сред етническите малцинства с фокус върху ромите” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (2007-2013), съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Проектът стартира през месец август 2011 г. и ще бъде изпълняван до октомври 2013 г. на територията на цялата страна. Проектът е представен на заседанието на НССЕИВ, проведено на 4.11.2011 г. Проектът цели да подпомогне стратегическия подход за интеграция на най-маргинализираните общности сред етническите малцинства, чрез преглед на ефективността на провежданите публични политики, проучване на работещи практики, идентифициране на най-нуждаещите се общности сред малцинствата на базата на териториални критерии (картографиране) и специфични проблеми по основните направления на политиката за интеграция (здравеопазване, образование, заетост, доходи и жизнено равнище, жилищни условия, равни възможности и недискриминация, и др.). Предвидено е изготвянето на концепция с комплекс от добре насочени интеграционни мерки, наръчник за тяхното изпълнение, примерен план за действие за преодоляване на идентифицираните проблеми на местно ниво, съдържащ мерки и предложения за финансирането им. Заложено е повишаване на административния капацитет на общини и институции, отговорни за провежданите политики за интеграция на маргинализирани етнически общности с фокус върху ромите, участие на представители на заинтересовани страни – национални и местни институции, неправителствени организации, уязвими етнически общности в предвижданите семинари и работни срещи по проекта, с оглед изграждането на консенсус около основните направления на стратегическия подход и неговото обогатяване. В резултат се очаква формулирането на още по целенасочени комплексни мерки с оглед съсредоточаването на средства за най-нуждаещите се общности в региони или квартали, което от своя страна да доведе до видими и измерими подобрения.

През 2011 г. **Агенцията за социално подпомагане** продължи ангажимента си да провежда обучения на служители от териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане за повишаване на осведомеността и квалификацията им при работа с представители на етнически общности и като част от политиката за борба с бедността и

насърчаване на социалното включване на представители на етнически общности в неравностойно положение.

Държавна агенция за българите в чужбина (ДАБЧ) информира относно включването на българските роми в дейности, финансирани от българската държава, както и в дейности и инициативи на сдружения на български общности извън България. В резултат от контактите на ДАБЧ с такива общности като добър пример се посочва, че български роми посещават училища, създадени от сънародниците ни в Испания, Австрия и Кипър. Тези училища са подпомагани по програмата „Роден език и култура зад граница”, чрез която българската държава пряко финансира образователни звена на сънародниците ни по света с цел изучаване на роден език, познаването на родния край и българските традиции. Програмата стимулира обучението по български език и литература, история и география на България от подготвителен до 12 клас.

В региона на Мурсия, Испания, десетки млади български роми посещават създадено там българско училище, като оценката за тяхното участие, е че те „ удивяват с трудолюбието си, любовта към България, прилежността си, доброто облекло и обноски и най-вече желание да учат, да знаят всичко за България, българските обичаи и традиции, а повечето са родени в Испания”.

В същото време ДАБЧ посочва, че по информация на Дипломатическото бюро в Бон, присъствието на български граждани с ромски произход в Германия е свързано с проблеми; голяма част от тях са български граждани от ромски произход от кв. „Столипиново” в Пловдив и от Шумен, Търговище, Омуртаг и Сливен. Проблемите, свързани с ромската емиграция са обект на множество публикации и предавания в германските медии. Според немски медии съществува опасност масовото заселване да предизвика прояви на десен екстремизъм. Само в Дуисбург техният брой е над 4000, като по данни на немските власти ежеседмично броят им се увеличава със 120 души.

Интеграционният център на **Държавната агенция за бежанците (ДАБ)** и неговите партньори – неправителствени организации организират и участват в културни програми и инициативи в подкрепа разширяването на дейността за културната адаптация на чужденците, търсеци или получили закрила чрез организиране на чествания и празненства. Част от инициативите са: участие на деца-бежанци в честване на 24 май, съвместно с читалище „Хармония и 151 СОУ, занимания и подготовка на художествена програма с участието на деца-бежанци по повод коледните и великденските празници, отбелязването на Световния ден на бежанеца.

Проблемите на дискриминацията, трафика на хора, жертвите на изтезания и домашно

насилие са предмет на множество дискусии, конференции, семинари и други работни срещи: кръгла маса „Защита от дискриминация на бежанци и търсещи убежище в България”, организирани съвместно то ДАБ, Върховния комисариат на ООН в България, Българския съвет за бежанци и мигранти, Комисията за защита от дискриминация; Успешно е сътрудничеството на ДАБ с Център за психологическа подкрепа АСЕТ по няколко проекта - „Процесът на прием и ориентиране на жертвите на изтезание в европейските страни с цел подпомагане на достъпа им до грижи и терапия”, „процесът на прием и ориентиране на жертвите на изтезание в Европейските страни с цел подпомагане на достъпа им до грижи и терапия” и др. ДАБ е партньор на Международната организация по миграция и нейната мисия в България по проект „Усъвършенстване на режима на настойничество на непридружени малолетни и непълнолетни лица, търсещи убежище в страните от Централна Европа”. Активна дейност и сътрудничество провежда ДАБ, съвместно с ДАЗД, международната НПО „Си Ви Ес – България, Българския червен кръст, Каритас – София, Корпуса на мира - България, по проблемите на непридружените непълнолетни и малолетни бежанци и децата-бежанци в Република България и др.

Министерството на отбраната отново посочва, че забраната за дискриминация, основаваща се на раса, цвят на кожата, пол, език, религия, политически и други убеждения, народностен или социален произход е норма, закрепена не само в Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и в Правилника за неговото прилагане, но е и част от управленската практика на командирите и началниците от всички степени. Това в пълна степен важи за различните етнически групи и в частност за ромите.

Политиката за осигуряване на равни възможности на представителите на различните етнически групи, служещи и работещи във въоръжените сили, се прилага както при приемането им на военна служба и работа, така и по време на тяхното кадрово и служебно развитие. Ръководството на Министерството на отбраната и Българската армия винаги е отделяло сериозно внимание на работата на командирите и началниците в мултиетническа среда и за недопускане на влошаване на морално–психическия климат във военните формирования на базата на възникване и изостряне на междуетнически противоречия и конфликти.

В системата на управление на кадровия процес не се изисква деклариране на етническа принадлежност. Единственият критерий при оценка на професионалната пригодност на военнослужещите е равнището на тяхната квалификация и практически опит за работа на определена позиция. В тази връзка, военнослужещите от различните етнически общности, в това число и тези от ромски произход, са пълноценни и равноправни участници във войсковия живот както на територията на страната, така и в операции и мисии зад граница.

В съответствие със Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, военнослужещите не могат да бъдат задължавани да декларират своите политически, религиозни или идеологически убеждения във връзка със заемането или изпълнението на службата. Те не могат да отказват изпълнение на служебните си задължения по религиозни, атеистични, политически и идеологически мотиви или да извършват религиозна или атеистична пропаганда, когато изпълняват задължения по служба. Не се допуска създаване на религиозни, атеистични, политически и идеологически общности във военните формирования и обекти.

Министерството на вътрешните работи работи активно за опазване на обществения ред и социалния мир, като предприема всички необходими мерки за осигуряване на правата на малцинствата и недопускане на форми на дискриминация, расизъм, екстремизъм и ксенофобия.

Всички граждани са равни пред закона. Не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние.

Съвместно с прокуратурата на Република България са разработени мерки срещу лица, които демонстрират и проповядват насилие и нарушаване на етническия мир и антидемократична идеология, основана на омраза към групи хора или етноси. При образуване на досъдебни производства и извършване на предварителни проверки се осъществява незабавно взаимодействие с компетентните прокуратури.

За първи път на Балканския полуостров е реализиран проект за обучение на служители от МВР за разпознаване и работа по престъпления, предизвикани от омраза. Обучението е с практико-приложен характер и запознава с практиките за противодействие на престъпленията, предизвикани от омраза в страните на ЕС. Лектори са обучители от офиса за демократични изследвания и правата на човека към Организацията за сигурност и сътрудничество.

В рамките на учебната дисциплина “Защита правата на човека”, изучавана в бакалавърските курсове на Академията на МВР, е включена лекция по Рамковата конвенция за защита правата на човека;

В рамките на първоначалното професионално обучение се преподава дисциплината “Полицейска защита на правата на човека”, учебният материал по която е съобразен с международните актове в тази област;

В началото на 2011 г. е подписан Меморандум за разбирателство между МВР и Офиса на демократични институции и права на човека /ОДИПЧ/ към ОССЕ. На 27 и 28.06.2011 г. е проведена среща между представителите на ОДИПЧ Лари Оломофе и Насрин Хан и полицейски служители от Главна дирекция „Охранителна полиция”, Главна дирекция „Криминална полиция” и разследващи полицаи от районните управления „Полиция” към СДВР

и областните дирекции София и Перник. През септември 2011 г. в Академията на МВР е проведен семинар “Престъпления, предизвикани от омраза” с представителите на ОДИПЧ. Предстои официално представяне на обучителната програма на 23.03.2012 г. в Академията на МВР.

На 18.03.2011 г. в МВР е получена официална информация от ЕК за одобрен проект на Главна дирекция „Охранителна полиция” „Европейска полиция и спазване на човешките права” (№ HOME/2010/ISEC/FP/C2/ 4000001454) по Специфичната програма на ЕК „Превенция и противодействие на престъпността” (ISEC 2010), Рамково партньорство (№ JLS/2010/ISEC/FP/C2). Проектът стартира на 01 септември 2011 г. с участие на чуждестранни партньори от Белгийската федерална полиция, Криминалната полиция на провинция Баден-Вюртемберг, Варшавската полиция и от българска страна – Комисията за защита от дискриминация, Българския Хелзински комитет и Центъра за изследване на демокрацията. Общата цел на проекта е преодоляване на стереотипите в работата и формиране на ново професионално поведение и отношение към гражданите в контекста на спазване на човешките права. Предвидена е реализация на 13 дейности, които са насочени основно към създаване на нова методология за обучение на полицейските служители в областта на спазване на човешките права, подготовка и издаване на наръчник, пилотно обучение на 135 полицейски служители в три областни дирекции и създаване на мрежа от подготвени служители по проблемите на спазването правата на човека. Проектът е с продължителност 18 месеца и ще приключи през февруари 2013 г.

Главна дирекция „Охранителна полиция” участва в проект на Националната полиция на Унгария на тема „Добри практики в управлението на междуобщностни конфликти в Централно- и Източноевропейския регион” (реф. № HOME/2010/ISEC/FP/C2/ 4000001469) по програма „Превенция и предотвратяване на престъпността” на ЕК. Бенефициент е МВР на Унгария, а партньори са Чехия, Словакия и Румъния.

Експертите, участващи в проекта, ще представят между 3 и 5 национални проекта, свързани с добрите практики при управлението на междуобщностните конфликти, след което ще изготвят национален доклад. Обобщените доклади ще се публикуват на сайтовете на 4 електронни медии. През 2011 г. са проведени 2 работни срещи с експертите по проекта от Унгария, Словакия, Румъния и България; тематичен семинар на Европейската мрежа за превенция на престъпността (EUCPN) на тема „Добри практики в управлението на междуобщностните конфликти в Централна и Югоизточна Европа” на 05 - 06.07.2011г. в Будапеща.

Повече информация за дейността на Министерството на вътрешните работи, насочени към интеграция на ромската общност. е включена в Мониторинговия доклад за 2011 г. за изпълнение на Националния план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.”

Дейности на НПО членове на НССЕИВ³:

Фондация „Старт за ефективни граждански алтернативи - С.Е.Г.А.” е водеща организация за България по международния проект „Младежи срещу расизма”, финансиран по програма „Основни права и гражданство” на Европейската комисия. Проектът е действал от м. януари 2010 до юли 2011 година в шест европейски държави: България, Дания, Гърция, Италия, Испания и Унгария. Целта на проекта е изостри и повиши чувствителността към расизма и ксенофобията сред младежки активисти, организации и институции и да ги насърчи да се включат в общоевропейските усилия за изграждане на толерантна Европа. Опитът и резултатите от проекта са публикувани в наръчник „ЧАР Факторът: Наръчник за ТВОЯТА младежка организация“ и е достъпен на сайта на фондацията и на проекта. В областта на работа с младежи за формиране у тях на чувствителност и отношение към актуални въпроси и предизвикателства на глобалния свят са и семинарните занятия на тема „Глобални граждани”, които фондацията провежда с ученици от гимназиална степен. Разходите, свързани с провеждането на семинарните занятия, се покриват от проекта „Глобално образование без граници“. В рамките на проект „Глобално образование без граници“ фондация „С.Е.Г.А.” е организатор и домакин на Международният семинар „Глобално образование в неформалната младежка сфера” – трети от шестте международни семинари, предвидени по проекта във всяка от страните, участнички по него. През 2011 г. продължава дейността на организацията в рамките на проект „Подкрепа на образование за развитие в страните от Централна и Източна Европа”, в който Фондация С.Е.Г.А. е национален партньор за България. в рамките на проекта фондацията, съвместно с Народно читалище „Бъдеще сега” организират национален семинар „Техники за преподаване на Глобално образование” м. юни 2011 г.

Организация на евреите в България (ОЕБ) „Шалом” отчита, че тенденцията за засилване на антисемитските настроения в България, главно в електронното пространство, се запазва и през 2011 г. Отчита се, че през последната година и половина няма нито едно криминално антисемитско действие, което е резултат на реакцията на органите на реда срещу проявите на ксенофобия и антисемитизъм, на съгласуваната политика между Софийското кметство и ОЕБ „Шалом” за изчистване на София от антисемитските надписи и от категоричната и публично обявена позиция на ОЕБ „Шалом”, президентството, правителството и кмета на София, срещу антисемитските настроения в страната.

---

³ Благодарност на НПО членовете на НССЕИВ за изпратените отчети за дейността им, от където е извлечена информацията, включена в доклада. Информация е набирана и от интернет сайтове на организациите.

През месец май 2011 г. е представен Бюлетин № 1 за антисемитските прояви в България през 2009-2010 година (на български и английски език). Изданието е резултат от работата на ОЕБ „Шалом” за даването на нов тласък на системата за мониторинг на антисемитизма.

Бюлетинът е разпространен сред национални и международни институции и организации. предвижда се през следващите години системата за мониторинг на антисемитизма да прерасне в мрежа за мониториране на цялата територия на страната, включително и в районите, в които няма еврейски общности, като обхване по-пълно антиизраелските прояви.

ОЕБ „Шалом” работи неотклонно и срещу фалшифицирането на историята на българските евреи, особено за периода на антиеврейските преследвания в България (1940-1944 г.), позицията на организацията е заявявана нееднократно на редица научни и исторически форуми, както и чрез медиите. През отчетния период прояви във връзка с темата са проведени в гр. Лом, гр. Дупница, гр. София - Висшето училище по информационни технологии и библиотекознание, Румънската гимназия в София, 134 училище; изнесени са лекции в клубовете „Златна възраст” в София и др. Като част от гражданското общество в България ОЕБ „Шалом” работи с други неправителствени организации в България. Това се отнася пред всичко до организациите на етническите малцинства - армяни, арменци, роми, турци.

Фондация „Областен ромски съюз”, Бургас работи активно в областта на превенцията на трафика сред ромските момичета. Партньор на фондацията е Асоциация „Деметра”. Като успешен се отчита приключилия през м. август 2011 г. проект „Колела на надеждата” – Мобилно училище за превенция на трафика сред момичетата между 12 и 16 годишни, живеещи в 5 квартала с етнически малцинства в Област Бургас. Дейностите са разпределени в няколко области: информационно-образователна – работа с момичетата и техните семейства, провеждане на обучения и семинари за учители и използването на извънкласните дейности в подкрепа превенцията на трафика и отпадането от училище; работа на терен; групови дейности; издаване на наръчник с полезна информация, заснемане на 20-минутен мотивационен документален филм-послание към потенциалните жертви и цялото общество и др.

Сдружение „Ромска академия за култура и образование”, Сливен започва през септември 2011 г. работа по проект Застъпническа кампания „За себе си и за хората”, финансиран от Институт Отворено общество Будапеща, който продължава и през 2012 г., насочен към работа с млади роми – активисти от ромския кв. Надежда и кв. Никола Кочев, за да ги мотивират да работят, като доброволци. Темите, по които ще се обучават младежите са свързани с правомощията на местните институции, доброволчеството, нуждата от образование, мотивиране на хората да продължават своето образование, да спрат ранните женитби, работа в полза на общността. Проектът обхваща и: провеждане на застъпническа кампания – сред

ромската общност за мотивиране на младите роми да работят за своята общност (полезни за себе си), провеждане на беседи с млади доброволци – за проблемите, които срещат в своето ежедневие – свързани с образованието, здравеопазването, търсенето на работа, работни срещи между екипа и представители на местните.

Застъпническата дейност на местно, национално и международно ниво и мониторингът и оценката на политиките за интеграция са сред основните насоки на работа на *Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе”*, Велико Търново и понастоящем продължава изпълнението на проекти с такава насоченост като: проект „Застъпнически дейности за здравна интеграция на ромите”, с цел повишаване на капацитета на НПО по въпросите на застъпничеството в посока включване на интеграцията на ромите в политиката на МЗ и др. Проектът е финансиран от „Институт „Отворено общество” Ню Йорк.; проект „Ромите в Югоизточна Европа в процеса на присъединяване към ЕС”. Центърът отчита като успех включването на ромските въпроси в стратегически документи за усвояване на европейските фондове, както и публикуването три доклада за изпълнението на политиките за интеграция на ромите. Проектът е финансиран от Кордейд, Холандия. Във втората година на изпълнението си е и проект „Да докоснем недосегаемите: борейки се с традиционни и нови анти-ромски стереотипи”. Център „Амалипе” е водеща организация с партньори НПО от Румъния и Холандия. Проектът се финансира от Главна дирекция „Правосъдие” на Европейската комисия в рамките на Програма „Основни човешки права и гражданско участие”. Целта на проекта е да се преодолеят традиционните и нови анти-ромски стереотипи сред образователните, социалните и здравните теренни работници (учители, социални работници, лекари) в България, Румъния и Холандия, да се изгради модел за ефективно използване на обществени услуги от ромите, за сътрудничество с ромската общност и привличането им в дейности между различните общности, което би гарантирало, че всички членове на уязвими общности като ромската еднакво се ползват от техните фундаментални права.; Център „Амалипе” е водеща организация по изпълнение на международен проект „Насърчаване на теренната работа в традиционни и маргинализирани групи на ромската общност”, обхващащ освен България, Румъния и Гърция. Проектът е финансиран от ЕК по програма „Дафне”III. Дейностите са насочени към младежите и жените от маргинализираните групи и ромска общност и се осъществяват чрез работа на място сред общностите. Работи се по въвеждане на позицията модератор в ромската общност и разработване на неформални механизми за общностна подкрепа. За целта в България се предвижда да бъдат създадени 6 центъра за развитие в ромската общност, с 12 модератори в общността. Друг елемент от работата по проекта е подобряване на комуникацията и взаимодействието между общността и институциите.

Периодът на изпълнение е 2011-2013 г.

Сдружение „Свят без граници” Стара Загора участва, чрез ЦМЕДТ „Амалипе”, Велико Търново, с проект “Националната ромска стратегия в България: от добри документи към реални действия.”, финансиран по Програма „Ромски инициативи” на Институт Отворено общество, Будапеща. По проекта се цели да се мониторира и организират застъпнически дейности за подготовката на Национална стратегия за интеграция на ромите в България, като оперативен документ с конкретни и изчерпателни мерки за изпълнение, финансова обезпеченост от европейските фондове и държавния бюджет, ясни административна и институционална инфраструктура, стабилни механизми за мониторинг и механизми за участие на ромската общност, гражданското общество и общинските власти. Сдружение „Свят без граници” Стара Загора е регионален партньор по проектите, финансирани от Институт Отворено общество - София: “Платформа за създаване на проекти”- продължава и през 2012 г. - инициатива, насочена към подпомагане на подготовката на проекти, които кандидатстват за финансиране от структурните фондове на ЕС и са насочени към решаване на проблемите на уязвимите ромски групи; проект „Гражданско наблюдение на полицията”, целящ подобряване на доверието в полицията чрез повишаване на прозрачността на полицейската дейност; намаляване на нарушенията на правата на човека; подобряване на гражданския контрол върху полицията; съдействие да подобряване на материално-техническите условия на осъществяване на полицейската дейност и Проект “Менторинг” - продължава и през 2012 г., която цели създаване на платформа за създаване на проекти е инициатива, насочена към подпомагане на подготовката на проекти, които кандидатстват за финансиране от структурните фондове на ЕС и са насочени към решаване на проблемите на уязвимите ромски групи.

Фондация „Етнополитра, София реализира в партньорство с район „Връбница” и район „Надежда” на Столична община и Българската параолимпийска асоциация проект „Равнопоставени и толерантни – заедно в европейска София”, финансиран по програма „Европа” на Столична община. Спортен празник - спортни състезания и демонстрации – лекоатлетически крос, петанка, тенис на маса, дартс, вдигане на тежести от лежанка, канадска борба и др. и конференция, посветена на представянето на добри европейски практики в областта на интеграционната политика са двата елемента на инициативата, чрез които се цели подпомагане и популяризиране процесите на интеграция на хората с увреждания в София и реализация на политиките и позитивните практики на Европейския съюз, създаване на възможности за подобряване и разширяване на социалните контакти на хората с увреждания, на хора от различни етнически общности, насърчаване работа в екип и приобщаване към екипите на хора с увреждания, стимулиране на доброволната помощ за хората със специфични нужди,

създаване на възможности за отдих и спорт заедно с хората с увреждания, спомогане за създаване на позитивна нагласа към тази социална група. Участие в инициативата има и Спортен клуб „Здраве – Виктория Таджер” при ОЕБ „Шалом”

Приоритет 3. Подобряване достъпа до здравеопазване и образование, както и подобряване на заетостта и жилищните условия на представителите на етническите малцинствени групи с акцент върху най-уязвимите в социално-икономическо отношение граждани;

С Решение № 589 от 1 август 2011 година Министерският съвет прие План за действие за периода 2011 – 2015 г. към Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства, 2005-2015 г. и Финансов разчет за изпълнението му. Дейностите от приетия план са залегнали изцяло в плана за действие по НСРБИР 2012-2020 г.

Министерство на здравеопазването посочва дейности в изпълнение на План за действие 2011–2015г. към Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етническите малцинства 2005-2015 г. в следните направления: провеждане на целенасочени профилактични дейности сред ромите като рисковата група в националните и регионални профилактични програми; провеждане на разяснителни кампании, лекции, беседи и дискусии с целевите групи; увеличаване на броя на здравните предавания с предимно профилактична насоченост, както и по въпросите на здравето осигуряване по радиото и телевизията; разработване и излъчване на видео и аудио клипове на здравна тематика, адресирани към ромското население; прожекции на филми и клипове на здравни теми сред ромското население с фокус неграмотни групи.

Подробна информация за дейността на Министерството на здравеопазването, насочени към интеграция на ромската общност. е включена в Мониторинговия доклад за 2011 г. за изпълнение на Националния план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.”

С 23-те мобилни медицински кабинета, доставени по проекти с бенефициенти НССЕИВ и Министерството на здравеопазването, съфинансирани по Национална програма ФАР, които са предоставени на Министерството на здравеопазването, дирекция „Обществено здраве” е извършила дейности съвместно с Регионалните здравни инспекции (РЗИ) по Плана за действие 2011-2015 г. към Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етническите малцинства 2005-2015г. както следва:

Осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи с мобилни кабинети, действащи в населени места с компактно ромско население.

С наличните 4 мобилни акушеро-гинекологични кабинета са извършени общо 2555 прегледа на жени от ромски произход, от които при 639 са диагностицирани заболявания. Изразходвани са 63 000 лева.

Провеждане на имунизации с мобилни единици с мобилни екипи в населени места без лични лекари.

С наличните 5 мобилни кабинета за обща практика са извършени общо 847 имунизации на деца с непълен имунизационен статус. Изразходвани са 30 000 лева.

Провеждане на профилактични прегледи с мобилни педиатрични кабинети в квартали с преобладаващо ромско население и отдалечени населени места.

С наличните 4 мобилни педиатрични кабинета са извършени общо 1933 прегледа на деца от ромски произход, от които при 253 са диагностицирани заболявания. Изразходвани са 28 000 лева.

Провеждане на ранна диагностика и скринингови изследвания с мобилни мамографи за превенция на рака на млечната жлеза.

С наличните 2 мобилни мамографски кабинета са извършени общо 1039 прегледа на жени от ромски произход, от които при 570 са диагностицирани отклонения. Изразходвани са 22 000 лева.

Провеждане на ранна диагностика и скрининг за артериална хипертония, сърдечно съдови заболявания, белодробни заболявания, захарен диабет и дислипидемии с мобилни флуорографи, ехографи и лаборатории.

С наличните 2 мобилни флуорографски кабинета са извършени общо 1408 прегледа на лица от ромски произход, от които при 25 са диагностицирани заболявания. Изразходвани са 16 400 лева.

С наличните 3 мобилни ехографски кабинета са извършени общо 1705 прегледа на лица от ромски произход, от които при 477 са диагностицирани заболявания. Изразходвани са 33 600 лева.

С наличните 3 мобилни клинични лаборатории са извършени общо 1671 изследвания на лица от ромски произход, от които при 207 са диагностицирани отклонения. Изразходвани са 12 300 лева.

През 2011 г. НССЕИВ, съвместно с Комисията по здравеопазването към 41-то Народно събрание на Република България, продължи да осъществява проект ИНИЦИАТИВА ЗА

ЗДРАВЕ И ВАКСИНОПРОФИЛАКТИКА в партньорство с Министерството на здравеопазването, „Националната мрежа на здравите медиатори в България”, Българското сдружение по ваксинапрофилактика, и с подкрепата на фармацевтичната компания ГлаксоСмитКлайн.

Проведоха се две национални срещи. На 19-21 април 2011 г., в Русе, се проведе III Национална среща – посветена на координиране усилията на държавните институции и неправителствените организации при провеждане на извънредна имунизационна кампания срещу полиомиелит на деца от трудно-достъпни групи от населението с нередовен имунизационен статус. Срещата премина под патронажа на Н. Пр. г-жа Юдит Ланг - извънреден и пълномощен посланик на Република Унгария в България. Г-жа Росица Иванова представи здравната политика за уязвими групи с фокус върху ромското население в България.

В рамките на събитието се проведеха: Практическо занятие – организация, разгръщане и дейност на мобилен имунизационен пункт в ромски квартал, Годишна среща на националната мрежа на здравните медиатори и съвместна среща на директорите на Районните здравни инспекции, ръководителите на структурите за надзор на заразните болести в РЗИ и Националната мрежа на здравните медиатори.

Четвъртата национална среща по проект „Инициатива за здраве и ваксинапрофилактика” се проведе на 8-9 декември 2011 г. в София. Срещата затвърди доброто сътрудничество между основните участници в кампаниите за подобряване на здравеопазването в уязвимите групи. По време на срещата бе представена дейността на здравните медиатори, общопрактикуващите лекари и представителите на Регионалните здравни инспекции в контекста на Националната стратегия за интегриране на ромите в Р България (2012-2020), препоръките на Фонда на ООН за население и Световната здравна организация. В рамките на срещата бе проведено и обучение на здравни медиатори.

НССЕИВ координира организирането и провеждането на две обучителни сесии за здравни медиатори в рамките на Европейската обучителна програма за ромски медиатори ROMED на Съвета на Европа. Създаването на програмата е заложено в Декларацията от Страсбург от октомври 2010 г., приета на Срещата на високо равнище на СЕ за ромите. Тя е насочена към консолидиране на съществуващите обучителни програми и по-ефективно използване на съществуващите ресурси, стандарти, методики на Съвета на Европа, в тясно сътрудничество с националните и местните власти. Целта на програмата е „Да се подобри качеството и ефективността на работата на образователните /здравните / трудови медиатори, с цел подпомагане на по-добра комуникация и сътрудничество между ромите и държавните институции (училища/доставчици на здравни услуги/бюра по труда).” България е сред първите

15 страни, включили се в инициативата. Европейската програма за ромски медиатори не заменя или припокрива съществуващите вече програми в различни държави, а допълва и осигурява допълнителни инструменти и методологии, които допринасят за развитието на основни компетенции, нужни на медиаторите.

Съгласно програмата, обученията се провеждат през периода март – декември 2011 г., като всяко обучение има две части - същинско обучение, следвано от шест месечна практика на медиаторите за прилагане на инструментите и подходите, научени по време на обучението и последващо обучение, при което се прави преглед на осъществените дейности от медиаторите, оценка и планиране на последващи действия. Национално звено за контакт наблюдава медиаторите в тяхната практическа дейност и докладва пред СЕ, за България такова звено е Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“. Обучителите по програмата се избират чрез конкурс. В първата група обучители, участват двама български експерти Александра Райкова и Бисер Алеков, които проведоха сесиите в Бългрия.

Обученията се проведоха с партньорството на Националната мрежа на здравните медиатори и **Министерството на здравеопазването** в периода от 29 юни до 2 юли 2011 г. и от 23 до 25 ноември 2011 г. в Баня. Съгласно изискванията на програмата, участие взеха средно около 22 медиатори, на откриването и на заключителните сесии участваха представители на институции и местни власти. Разходите по обученията са поети от Съвета на Европа, като за тази цел бяха подписани Административни споразумения между СЕ и Националната мрежа на здравните медиатори

Относно дейността си по изпълнение на интеграционната политика, приоритетна област **здравеопазване** на Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) посочва, че е извършен контрол и наблюдение от Държавна агенция за закрила на детето в пет здравни заведения: Многопрофилна болница за активно лечение АД /МБАЛ/ гр. Русе; МБАЛ – гр. Сливен; ЕТ”Д-р Светла Маринова” - гр. Козлодуй; МБАЛ „Св. Екатерина” – гр. Димитровград и МБАЛ гр. Хасково. Констатациите при проверките са следните:

- не е установена практика за уведомяване на компетентните органи за постъпили в отделението малолетни и непълнолетни бременни и родилки, въпреки че това е идентифицирано като сериозен проблем от лекарите, а ражданията като изключително рискови, както за родилката, така и за новороденото. Независимо от този факт, сигнали до Дирекциите «Социално подпомагане» се подават само в случаите, в които има риск от изоставяне на дете, а до МВР- в случаите, в които следва да се идентифицира самоличността на постъпващите в отделението пациенти и/или на техните законни представители;

- в здравните заведения са положени усилия за изпълнение на ангажиментите по

Методическото ръководство по превенция на изоставянето на деца, чрез създаването на необходимата организация за взаимодействие с органите по закрила на детето - предприети са действия за запознаване на екипа на АГО с Методическото ръководство по превенция на изоставянето на деца, определени са и персонално отговорни лица за взаимодействие с ДСП/ОЗД и др.;

- като добра практика в МБАЛ – Хасково е установено, че в Правилника на лечебното заведение са регламентирани взаимодействия с органите по закрила на детето, в случаите на деца в риск.

Дейности на НПО членове на НССЕИВ:

Сдружение „Свят без граници” Стара Загора продължава да работи активно в областта на повишаване на здравната култура и осигуряване на достъп на ромската общност до здравни грижи на областно ниво. организацията е с утвърдено име по изпълнение на проекти за превенция на туберкулоза и ХИВ като: Компонент 4 „Подобряване достъпа до превенция и лечение на туберкулозата за високо рисковите групи: бежанци и лица, търсещи убежище, младежи в риск, интравенозни наркомани, лица с алкохолна зависимост” – за превенция на туберкулоза сред деца на улицата и в домовете за деца, лишени от родителски грижи, Компонент 5 „Подобряване откриването и лечението на нови случаи на туберкулоза в ромска общност”- за превенция на туберкулоза в ромска общност, Компонент 5 „Превенция на ХИВ в ромска общност”, финансирани от Министерството на здравеопазването, които продължават и през 2012 г. сдружението работи по проект „За по-добро бъдеще III”, по който се развиват дейности за предоставяне на специализирани медицински услуги от акушер-гинеколог и кожно-венеролог сред ромската общност и осигуряване на достъп на целевите групи до грижи и качествено лечение.

По последния компонент през отчетния период е работило и ***сдружение „Бъдеще”, Пазарджик.***

Фондация „Областен ромски съюз”, Бургас продължава изпълнението на 2 програми на Министерството на здравеопазването: Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН и ППИ сред ромската общност” на програма „превенция и контрол на ХИВ/СПИН на МЗ, финансирана от Глобалния фонд за борба със СПИН, туберкулоза и малария. Сред основните дейности по програмата е работата на терен в кварталите Меден рудник, Горно Езерово и Победа. Създаден е добър контакт между сътрудниците на терен и екипа на мобилния медицински кабинет, чрез който се предоставят гинекологични прегледи, изследвания за хепатит В и С, полово предавани болести, други медицински консултации. Друга програма, по

която работи фондацията е „подобряване на контрола на туберкулозата в България, Компонент 5 „Подобряване откриването на случаи и успех при лечението на туберкулозата в ромската общност”. Фондацията сътрудничи с Областния диспансер за пневмо-физиатрични заболявания – Бургас за ранното откриване и успешно лечение на туберкулоза сред целевите групи. Основните задачи на екипа са насочени към повишаване на информираността за причините и рисковете от заболяването, за мерките за предотвратяване на болестта, разясняване на ползата от ваксиниране, оказване съдействие на лицата от целевата група за провеждане на редовни профилактични прегледи, съдействие на лечебните заведения за издирване на болни и улеснявана на контакта с целевата група.

По последния компонент през отчетния период е работило и *сдружение „Нов път”, с. Хайредин.*

Образование

През 2011 г. в процес на изготвяне и обсъждане бе проекта на Закон за предучилищното и училищното образование. Принципите на равен достъп и приобщаване на всяко дете, равнопоставеност и недопускане на дискриминация, съхраняване на етнокултурното многообразие са сред основните принципи, залегнали в документа. Сред основните цели на предучилищното и училищното образование е формирането на национално и гражданско самосъзнание, толерантност и уважение към етническата, националната, културната, езиковата и религиозната идентичност на гражданите. Предвидени са допълнителни условия за подобряване на изучаването на майчин език от ученици, за които това не е българският език; предвижда се целево финансиране на училищата с ниски образователни резултати, за реализирането на програми и прилагането на мерки за постигане на по-добри резултати. **Министерството на образованието, младежта и науката** продължава да реализира Националната програма „Училището – територия на учениците”. По модул „Целодневна организация на обучението в начален етап” се създават полуинтернатни групи, което се отчита като фактор за подобряване на общуването и опознаването между деца от различни социални, етнически и културни общности, което се осъществява чрез учебни и творчески дейности. През 2011 г. по този модул са финансирани 88 проектни предложения на училища от системата на средното образование.

По информация от Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми” на МОМН през 2011 г. се отчитат следните резултати:

По Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, приоритетна ос 4 „Подобряване на достъпа до образование и обучение” е приключило договарянето по схема BG051PO001-4.1.03 „Интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в

образователната система”. По схемата са сключени договори с общини, училища, детски градини, висши училища и организации с нестопанска цел за финансиране на 45 проекта на обща стойност 7 219 127, 47 лв. През 2011 г. стартират и са в процес на оценяване две нови схеми BG051PO001-4.1.05 „Интеграция на децата и учениците от етническите малцинства – бенефициентите и допустимите дейности са идентични с тези по схема BG051PO001-4.1.03. втората новооткрита схема е BG051PO001-4.1.06 „Реинтеграция на отпаднали ученици в образователната система” – предвидено е да се финансират проекти на общини, училища, и организации с нестопанска цел.

По програма „Младежта в действие 2007-2013” през 2011 г., са реализирани 5 проект, насочени към младежи от ромски произход, на обща стойност 30 952 евро.

Оперативните цели за 2011 г. на Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства са:

1. Създаване на условия за разработване и изпълнение на проекти, насочени към пълноценна интеграция на ромските деца и ученици чрез извеждането им от детските градини и училищата в обособените ромски квартали и създаване на условия за равен достъп до качествено образование извън тях.
2. Създаване на условия за разработване и изпълнение на проекти, насочени към подпомагане на средишните училища за гарантиране на достъп до качествено образование в тях.
3. Създаване на условия за разработване и изпълнение на проекти, насочени към утвърждаване на интеркултурната перспектива като неотменна част на образователната интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в процеса на модернизация на българската образователна система.

Дейностите на ЦОИДУЕМ през 2011 г. за постигане на цел 3 включва:

- в изпълнение на Програмата за дейността на ЦОИДУЕМ за периода 2010-2012 г. и на Годишния план за 2011 г. е обявена и финансирана конкурсна процедура 33.9-2011, ориентирана към държавни и общински детски градини, училища, обслужващи звена, регионални инспекторати по образованието, държавни висши училища и общини. общият бюджет на процедурата е 600 000 лв., финансирани са 53 проектни предложения, чийто период на изпълнение е между м. октомври 2011 и м. октомври 2012 г. Подкрепените проекти са с насоченост към утвърждаване на културното многообразие на етническите малцинства като обща ценност, представяне на културната специфика на отделните етнически малцинства, културните постижения на етническите малцинства, повишаване интеркултурната компетентност на учителите за работа в мултиетническа среда.

Подробна информация за посочените програми и проекти на Министерството на образованието, младежта и науката, насочени към интеграция на ромската общност, е включена в Мониторинговия доклад за 2011 г. за изпълнение на Националния план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“

Относно дейността си по изпълнение на интеграционната политика, приоритетна област образование ДАЗД посочва, че чрез прилагане на Националната програма за закрила на детето ще се постигне и обхващане на ромските деца и ученици в образователната система; гарантиране на равен достъп до качествено образование включително, чрез интеграция на ромските деца и ученици в етнически смесени детски градини и училища; превенция на отпадане от училище; прилагане на разнообразни форми и програми за работа с деца с трудности и дефицити в обучението, и отпаднали от училище с цел тяхната реинтеграция.

Осъществявайки координацията на държавната политика за децата и анализирайки получените данни през изтеклата година ДАЗД извежда на преден план тревожната тенденция относно увеличаване броя ранните раждания на малолетните и непълнолетните деца. Главният прокурор е сезиран за зачестилите случаи, в работата на Главна дирекция „Контрол по правата на детето“ (ГДКП), в които има постановени откази за образуване на наказателни постановления от страна на районни прокурори по отношение на лица, съжителстващи на семейни начала с малолетни или непълнолетни момичета, мотивирани с етническата принадлежност на лицата, включително и при ромското население, традициите и обичаите. В резултат на действията от страна на ДАЗД, през месец декември 2010 г. Главният прокурор е издал Методически указания за подобряване на прокурорската дейност при образуване и прекратяване на наказателното производство по чл.151, ал.1 и чл.191, ал.3 от НК, което е сведено до административните ръководители на окръжните прокуратури в страната, които да организират изучаването и спазването на методическото указание и да упражняват периодични проверки и ревизии на районните прокуратури. През месец март в отговор на писмото на ДАЗД, от изпълнителния директор на АСП е издадено методическо указание, сведено на вниманието на всички Дирекции за социално подпомагане/ Отдели за закрила на детето (ДСП/ОЗД) в страната, с указания при всички подобни случаи на съжителства да уведомяват съответната Районна прокуратура и са разписани конкретни стъпки за работа в такива случаи.

Дейности на НПО членове на НССЕИВ:

Сдружение „Ромска академия за култура и образование”, Сливен развива основно дейност за осигуряване на достъп до качествено образование на ученици 2-11 клас от ромския кв.Надежда гр.Сливен чрез обучение в смесени паралелки в приемни училища в града.

По проект „Пълноценна образователна интеграция за децата от „Надежда”, финансиран от Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства /ЦОИДУЕМ/ са обхванати 125 деца (2 до 11 клас), които се обучават в смесени паралелки в 4 приемни училища на гр.Сливен, извън квартала. По проект „Институционално укрепване 2010-2011”, финансиран от Институт Отворено общество (OSI/ Roma Initiative) са обхванати 283 деца (2 до 10 клас) които били обучавани в смесени паралелки в 7 приемни училища на гр.Сливен, извън квартала. Важен елемент от успешното осъществяването на поставените цели е целогодишната работа с родителите на учениците - мотивационни родителски срещи.

През 2011 година сдружението е провело разяснителни кампании в кв.”Никола Кочев” сред завършилите средно образование абитуриенти за възможностите за продължаване на образованието им във ВУЗ. На които са обсъждани, начините за кандидатстване по различни специалности в университетите, възможностите за стипендии, стажове, обучения и др.

Фондация „Областен ромски съюз”, Бургас отчита като изключително успешен проект „Обучението в професионална гимназия – сигурен път към успешната трудова и социална реализация на ромските деца, финансиран от ЦОИДУЕМ. Фондацията е партнирала на Община Бургас. В резултат на работата на екипа в посока мотивиране на децата, прилагане на интерактивни и нитеркултурни методи на извънкласни дейности, близо 95% от 30 ученици, завършили основно образование са продължили обучението си. В момента се водят преговори с финансиращата организация за продължаване и надграждане на постигнатите резултати като се планира да бъдат привлечени още 24 ученици.

Център „Инфором”, Асеновград съвместно с Община Пловдив реализира проект „Столипиново” чете и спортува, акцентиращ върху създаването на навици сред целевата група в тези две направления, в които екипът на фондацията вижда възможности за ефективна интеграция на жителите на многобройния квартал. Проектът е финансиран от Община Пловдив.

Фондация „Лозенец”, Стара Загора организира и реализира проекти, насочени главно към включване на учениците-роми в приемни училища в Община Стара Загора – проект "Обучение на деца роми в български училища", финансиран от Институт "Отворено Общество" – Будапеща за учебната 2010/2011г. Чрез реализацията на Проект "Педагогическа среда и корпоративна етика в образованието", финансиран от фондация "Америка за България" (Модел за участие на Ромски деца и българчета от бедни семейства в елитни средни училища на град Стара Загора) се подпомагат ученици от ромски и български произход в 7-ми и 8-ми клас за успешно полагане на изпитите за постъпване в елитни езикови, математически и професионални гимназии за учебната 2011/2012 година. Закупуват се учебниците, учебните помагала и учебните материали за успешно класираните и приети в средни училища ромски

ученици. Работата с ромските родители за морална и материална подкрепа на собствените си деца да продължават образованието си в по-високите образователни степени е част от дейността на екипа на проекта. Фондацията работи като подизпълнител по проект - „Ромски Ментори”, финансиран от Институт „Отворено Общество” – Будапеща, под ръководството на Ресурсен Център „ШАМ” – Монтана. Целта на проекта е популяризиране на ромската история, култура, бит, занаяти, изкуства сред учениците от IV до VII клас, чрез организиране на извънкласни дейности. За осъществяване на целите на проекта като „ментори” са привлечени личности от ромски произход, изявени в различни области на изкуството, занаятите и др. По този проект работи и *Регионално сдружение „Технитари”, Стара Загора*. Майстори-занаятчии от сдружението обучават децата в умения по кошничарство, изработените изделия са представени на заключителното събитие по проекта през м. юни 2011 г. в Монтана.

Сдружение „Свят без граници”, Стара Загора има опит в изпълнението на проекти, насочени към мотивация на роми да продължат обучението си във висши учебни заведения – от 2000 г. до 2011 г. сдружението е водеща организация в проект Информационна банка за кандидат-студенти роми. През 2011 г. организацията е изпълнила проект „Ефективни подходи за насърчаване на ранното детско образование във високо рискови общности”, финансиран от фондация „Америка за България”. В резултат от екипа отчитат повишаване на процента на децата от ромски произход, записани в смесени детски градини и училища.

Център за междуетнически диалози и толерантност „Амалипе”, Велико Търново продължава дейността си по програма „Ромският фолклор в българското училище” – въвеждане на часове по СИП “Фолклор на етносите – Ромски фолклор” в начални и основни училища в групи със смесен етнически състав. Понастоящем са обхванати над 5000 ученика (роми, българи, турци и др.) в 232 училища в страната. Проектът „Намаляване на отпадането на ромските ученици” надгражда опита на Център Амалипе по въвеждане на СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор” в училища от цяла България. Проектът е тригодишна програма, стартирала през 2010 г. и продължава до 2013 г., подкрепена от Фондация „Америка за България”.

ОЕБ „Шалом” отделя специално внимание, време и ресурси за работа с учениците от 134 училище, с подкрепата и на фондация „Р.Лаудер” и ОРТ, за тяхното професионално израстване, езикова подготовка (специално за обучението им по иврит - фактор на конкурентоспособност сред младите хора в България), сигурност (изградена система за външно видео наблюдение в училището), самочувствие (логистична помощ за участието на представители на държавната власт в училищните празници, срещи с членовете на ръководството на ОЕБ „Шалом”).

С реализирането на проект „Заедно ще постигнем по-високи резултати и ще живеем по-интересно и по-добре” сдружение „Ние сме едно семейство” насочва усилия към намаляване на процента на децата от ромски произход, които не посещават редовно училище и преодоляване на предразсъдъците у децата от неромски произход спрямо ромите. Предвижда се организирането на концерти, изложби с предмети на традиционния ромски бит и култура, запознаване с кулинарните традиции и др.

Заетост

Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта, като основен посредник на пазара на труда, реализират активна политика, приоритетно насочена за подпомагане социално-икономическата интеграция на етническите малцинства и другите групи в неравностойно положение на пазара на труда.

Относно изпълнението на Националния план за действие по международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.”, Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта реализира ежегодни планове.

Планът на Агенцията по заетостта за 2011 г. включва дейности и количествени показатели, съобразно индикаторите в Националния план за действие и изпълнението му е както следва:

Повишаване на конкурентността на ромите на пазара на труда

Насърчаване на предприемачеството, стартиране и управление на собствен бизнес.

Насърчаване на социалния и граждански диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите.

Изграждане на капацитет за насърчаване на трудовата заетост на ромите.

Националната програма “Активиране на неактивни лица” - по програмата се обучават и назначават на работа безработни лица от ромски произход, като медиатори – посредници на трудовата борса. Към края на 2011 г. в 58 Дирекция „Бюро по труда” работят 67 медиатори

Агенцията по заетостта за шеста поредна година организира и провежда специализирани трудови борси, насочени към ромската общност. През 2011 г. са проведени 6 борси, на тях са присъствали 778 търсещи работа лица и 47 работодатели, които са обявили 325 СРМ. Броят на започналите работа лица е 309.

По Оперативната програма „Развитие на човешките ресурси” Агенцията по заетостта започна реализацията на 2 схеми, насочени към уязвимите и неравнопоставени групи на пазара на труда: Схема „Вземи живота си в свои ръце”. По схемата се предвижда идентифициране, мотивиране и подкрепа на лица от уязвимите групи. Участие по схемата, като партньор по проект, има **фондация „Гюлчай”**.

Схема „Повишаване качеството на предоставяните от Агенцията по заетостта услуги за гражданите и бизнеса с фокус върху уязвимите групи на пазара на труда”. Схемата предвижда подбор и назначаване в бюрата по труда на 350 трудови медиатори за работа с представители на неравнопоставените групи на пазара на труда, като 250 от тях вече са назначени през месец август 2011 г.

Подробна информация за посочените програми и проекти на МТСП и АЗ е включена в Мониторинговия доклад за 2011 г. за изпълнение на Националния план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.”

През 2011 г. бяха проведени 2 обучения за ромски трудови медиатори по Европейската програма за ромски медиатори на Съвета на Европа ROMED.

Първото обучение за български трудови медиатори бе проведено през периода 15-18 март 2011 г. в Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи (ЦРЧРРИ) в Кремиковци. По време на обучението медиаторите разработиха планове за действие, които да им служат по време на шестмесечна практическа дейност. В подготовката на обучението участваха МТСП, АЗ, ЦРЧРРИ. Последният ден на обучението бе определен за обмен на възгледи между представител на СЕ, представители на български власти и НПО. Присъстваха представители от Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси към Министерски съвет, Министерство на образованието, Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, както и ромски НПО. Проведена бе оживена дискусия, по време на която трудовите медиатори представиха изготвени от тях предложения. Бяха обсъдени и въпроси, свързани с продължаването на действието на Националната програма „Активиране на неактивни лица” и на дейността на медиаторите в контекста на схемата за нови медиатори по ОП „РЧР”.

Второто (последващо) обучение за трудови медиатори се проведе в периода 25-27.10.2011 г. в ЦРЧРРИ в Кремиковци. Съгласно програмата на СЕ, то бе предназначено да направи преглед на осъществените дейности от медиаторите, оценка и планиране на последващи действия.

Съвета на Европа пое разноските по двете мероприятия, като за тази цел бяха подписани Административни споразумения между СЕ и ЦРЧРРИ.

Дейности на НПО членове на НССЕИВ:

Съюзът на военноинвалидните кооперации в България (СВИКБ) е разработил проекти под общото наименование „Да черпим от резервите си” към Европейския социален фонд (ЕСФ),

чака се резултат. С инвеститор са подписани договори, чака се стартиране на финансирането. Чрез формиране на Трудово производителни кооперации /ТПК/ се очаква значително завишение на сезонната трудова заетост, както и разкриването на редовни работни места в зависимост от инвестиционния ресурс. Трудово производителните кооперации са с устав, гарантиращ собственост на участниците, а също така отговорности в граждански и социален план към цялостното общество на страната от всеки участник.

Разработен е проект „Дивляник”, който е ориентиран както към все по обезлюдяващите се високо планински региони, така и към тютюнопроизводителите като замяна на отглежданите от тях култури, но имащи правата за стимулиране от Еврофондовете. През 2011 г. са засети 100 дка, което ще даде началото на семенната банка. Проекта може да бъде финансиран от ЕС, Световната банка и ООН, поради неговия обществен социален и демографски характер. Достатъчното финансиране би позволило той сам да се захранва и да инкубира база за развитие.

Фондация „Областен ромски съюз”, Бургас е разработил проект „Florika” - Занаяти за ромските жени за по-добър живот, насочен към самотни майки, безработни необразовани и многодетни майки на възраст между 18 и 25 годишна възраст. Проектът ще стратира през 2012 година

СНЦОП „Бизнесцентър/Бизнесинкубатор Нова Загора”. През 2011 г. организацията е партньор на фондация „Земята – източник на доходи” по проект „Интегриране на ромски общности чрез икономически инициативи”, финансиран от фондация „Америка за България”, като конкретната дейност на СНЦОП „Бизнесцентър/Бизнесинкубатор Нова Загора” е свързана предимно с разпространение на интегриран модел за подкрепа на дребен бизнес на общности в неравностойно положение на територията на община Нова Загора

Чрез този проект се предоставя възможност на представители от ромската общност да стартират собствен бизнес в областта на земеделието, като се закупува земя, която те изплащат от дейността си в рамките на пет години, а в последствие след изплащането и я придобиват. Предоставя се и финансиране за семена, торове, препарати и посадъчен материал. Бенефициентите получават и безплатни консултации. Предоставя се финансиране и за дейности различни от земеделието. През годината се проведеха срещи по селата в общината за опознаване на хората с желание да осъществяват самостоятелна дейност. Проведени са и разговори със собственици на земя, които желаят да продават парцели от дворни места и земеделска земя. Проектът продължава до края на 2013 година, като до тогава се очаква в общината да има първите представители на ромската общност, които да обработват земеделска земя. Сдружението споделя, че срещат проблем при работата с кметовете по селата, тъй като доста резервирано се приема идеята да се подпомагат роми и то в областта на земеделието.

РС „Технитари”, Стара Загора съвместно с Къщата на занаятите от Нова Загора продължава работата по осигуряване на пазари на занаятчийските стоки на членовете на сдружението – осигурени са нови търговски площи на пазара в Стара Загора

Сдружение „Свят без граници” Стара Загора изпълнява проект „С грижа за всеки”, - продължава и през 2012 г., финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. По проекта се цели предоставяне на социални услуги в общността в град Стара Загора, с цел превенция на социалното изключване и подобряване качеството на живот на хора от уязвимите групи и техните семейства; Разширяване на обхвата и усъвършенстване на предоставяните социални услуги в общността на територията на град Стара Загора; Предотвратяване на социалната изолация и необходимост от институционализиране на самотно живеещи възрастни хора и лица с увреждания чрез предоставяне на услугите „Социален асистент” и „Домашен помощник”; Осигуряване на независимост в ежедневието им и подобряване качеството им на живот. Проект “Мостове на доверието. Подходи и практики за ефективно застъпничество на малцинства в условията на глобализация”, финансиран от Институт Отворено общество, София – продължава и през 2012 г.). Проектът цели подобряване на социалното и икономическо приобщаване на ромската общност във време на икономическа и финансова криза.

Център „Инфорома”, Асеновград организира семинар-обучение на тема „Етническите малцинства в кв. „Столипиново” между социалната изолация и социалната интеграция, финансиран от Община Пловдив. Обучени са 125 души, които подпомагат общността в квартала във връзка с извършване на безплатни социални услуги.

Организация на Евреите в България «Шалом» отчита по-голяма ефективност и успех в посока подобряване на социалната дейност, която организацията традиционно развива – осигуряват се медицински и социални грижи за възрастните хора, продължава подпомагането на нуждаещи се от местните общности в страната, не само за оцелелите от Холокоста, но и за други, изпитващи нужда членове на общността. Развива се системата за подпомагане на деца в нужда. Традиционните форми на социалната дейност на „Шалом” продължават да работят успешно. Това са: социалните трапезарии в страната, дневният център - в София, социалния патронаж - в София, летните лагери за възрастни и деца - в Банкя и в Ковачевци (3 пъти) и Семково (1 път), пролетните и летни организирани ваканции в Пловдив, дневният летен лагер в София, „белите недели” в София и още много социални услуги.

Усилията на ОЕБ „Шалом”, с подкрепата на „Американ Джойнт” в България дават резултата по отношение на: постепенно въвеждане на справедливо заплащане на социалните услуги от потребителите; обединяването на социалната дейност с работата по формиране на еврейска

идентичност в младите хора в общността; поддържане на творческо дълголетие при възрастните (клубовете „Златна възраст“ и „Здраве“); включването на повече доброволци в социалната дейност, които посещават нуждаещите се по домовете им. Разширено е предоставянето на медицински услуги. Организиран са поредица от медицински прегледи за средното и по-възрастното поколение в София, Пловдив, Видин и по време на летните лагери. Предоставена е постоянна медицинска и стоматологична помощ в София. Осигурени са медицински знания чрез лекции и медицински консултации. Организиран са акции за раздаване на безплатни медицински консумативи и лекарства, които са дарение от членове на организацията и международни еврейски организации. търсят се ефективни подходи за дейности, които се отчитат като недостатъчно добре работещи – напр. Домът на родителя.

ОЕБ работи и за създаване на система от социални услуги, които помагат за отглеждането на деца в пълни и социално стабилни семейства. Резултат от това са: проведените летни лагери, както и откриването на детски център в Бет Шалом в София, който е реализиран с участието на фондация „Р. Лаудер“ в България и 134-о училище „Димчо Дебелянов“ в София.

През м. май 2011 г. **сдружение „Ние сме едно семейство“** приключва изпълнението на проект „Ателие – млад дизайнер по проект ”Социално предприемачество – Популяризиране и подкрепа на социалните предприятия – Пилотна фаза. След шестмесечно обучение за работа по интериорен дизайн на младежи които напускат институциите, е създадени социално предприятие, в което са назначени 10 младежи, 7 от които от ромски произход. Сдружението успява да им осигури работа с подкрепата на търговски дружества на Столична община – предоставени са им места за сергии в системата на пазарите, където да продават техни изделия. След приключване на проекта социалното предприятие не продължава съществуването, като причина сдружението посочва липса на средства и подкрепа от институциите.

Сдружение „Нов път“ приключва през 2011 г. изпълнението на два проекта, насочени към подобряване на качеството на живот и преодоляване на социалното изключване на уязвими групи в община Хайредин: „Инвестиция в бъдещето - социално предприятие „Пчела“ и проект „Социален парк – Нов път с. Хайредин“, двата проекта са финансиран по Оперативна програма развитие на човешките ресурси”.

Признание за дейността на **Федерация „Интереко -21“** включително и за обучение и осигуряване на заетост на роми в областта на компостирането са две високи международни награди.

Жилищни условия

Като особено уязвима група, за ромите се полагат специални мерки в областта на жилищните условия и жилищното настаняване. Тези мерки са съобразени със съвременните

международноправни инструменти, касаещи недопускане на дискриминация и специално третиране на лицата, които са в значително различаващо се положение.

Подобряването на жилищните условия и прилежащата техническа инфраструктура са заложили като Оперативна цел „Жилищни условия” в Националната стратегия за интегриране на ромите в Република България – 2012-2020. **Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ)** е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Жилищни условия”.

Заложените в Плана за действие за изпълнение на НСРБИР, по приоритетна цел „Жилищни условия” следва да доведат до: урбанизиране на части от териториите (в това число - регулация, благоустрояване, изграждане на инженерна инфраструктура, озеленяване, премахване на незаконните постройки, които не отговарят на строителните правила и норми – съответно изграждане на жилища за социално слаби български граждани от ромски произход, живеещи в тези жилища) от населени места, върху които естествено са възникнали ромски жилищни квартали.

За 2011 г. са осигурени средства за завършване и въвеждане в експлоатация на още един обект за подобряване на техническата инфраструктура: „Реконструкция на част от уличната мрежа в с. Беломорци”, община Омуртаг. Обектът включва реконструкция на над 13 хил. кв.м. улична настилка, полагане на над 2.4 хил. м. бетонови бордюри, на 355 м. облицовани окопи и др.

В рамките на *Оперативна програма „Регионално развитие” 2007-2013* година (ОПРР) се финансират дейности, насочени към маргинализирани групи, в това число и роми, свързани с ремонт, реконструкция, обновяване на образователна, социална, културна инфраструктура, градска среда и жилищна политика. В резултат на одобрени проекти и сключени договори по ОПРР се отчита пряко и индиректно въздействие и се адресират проблемите на около 125 214 роми, облагодетелствани от обновени сгради на образователни, социални, културните институции, както и от обновена градска среда.

Основни дейности за подобряване състоянието на малцинствата и оказващи положително въздействие върху социалното включване и равен достъп на ромите в рамките на ОПРР са, в следните направления: Образователна инфраструктура - 5 схеми, Социална инфраструктура-3 схеми, Културна инфраструктура - 2 схеми, Физическа инфраструктура - 1 схема.

Друг важен аспект в помощ на маргинализираните групи е схемата „Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение” в рамките на

Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”, Операция 1.2. „Жилищна политика” на ОПРР. Схемата е обявена на 30 август 2011 г., като нейната основна цел е да допринесе за социалната интеграция на хората в неравностойно и уязвимо положение на територията на общините в градските агломерации, чрез повишаване на жизнения стандарт и общо подобряване на качеството на жилищния фонд. Схемата се реализира с финансовата подкрепа на ЕС чрез Европейския фонд за регионално развитие. Общият размер на средствата по схемата възлиза на 15 659 106, 46 лв. или 8 006 374 евро. 85 % от общия размер на средствата са предоставени от ЕФРР, а останалите 15 % представляват национално съфинансиране от държавния бюджет.

Поради ограничения финансов ресурс по схемата, е извършен подбор на интегрирани проекти за осигуряване на съвременни социални жилища за маргинализирани групи, от специално сформирана Междуетовствена работна група към МС (Заповед Р-123 на МС 16.05.2011 г.).

Междуетовствената група определя като конкретни бенефициенти общините Бургас, Видин, Девня и Дупница. Трябва да се отбележи, че по настоящата покана за представяне на проекти не се изисква съфинансиране от конкретния бенефициент. Размерът на безвъзмездната финансова помощ за проекти на отделните общини варира между 1 626 000 до 4 909 000 лв. В случай на освобождаване на достатъчен финансов ресурс, като резерв са определени общините Варна, Пещера и Тунджа.

Подробна информация за посочените програми и проекти на МРРБ е включена в Мониторинговия доклад за 2011 г. за изпълнение на Националния план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.”

Дейности на НПО членове на НССЕИВ:

Фондация „Областен ромски съюз”, Бургас изпълнява проект „Въздействие чрез взаимодействие” – овластяване на общността за поемане на отговорност при решаване на жилищните проблеми по време на криза, финансиран по програма „Европейски политики и гражданско участие”, „Овластяване по време на криза” на Институт Отворено общество - проектът продължава и през 2012 г. Основната цел на проекта е да бъдат подпомогнати и овластени 20 семейства от трите квартала на община Бургас с компактно ромско население – кв. Меден рудник, кв. Горно Езерово и кв. Победа – при взаимодействие с местните институции и подготовка на документи за узаконяване на собственост, право на строеж и закупуване на общинска земя, адресно регистриране на гражданите. Необходимостта от такъв род дейност е породена от приетите през 2011 г. промени в Закона за гражданската регистрация, който засяга ромската общност, по-голяма част от които живеят в незаконни постройки и не притежават

документи за собственост, с които да удостоверят, че са постоянно пребиваващи на конкретен адрес. Очаква се да бъдат внесени предложения за промени в Закона за гражданска регистрация, изготвени от експертна група, иницирана под патронажа на Областна администрация Бургас и с подкрепата на Община Бургас.

Проектът е продължение и надграждане на приключилия през м. февруари 2011 г. проект „Аз знам как и от мен зависи!“ – създаване на информационно-обучителен център за овластяване на общността от посочените по-горе квартали; финансиран по програма „Европейски политики и гражданско участие“, „Овластяване по време на криза“ на Институт Отворено общество.

Дружеството на армяните (аромъните) гр. Дупница подкрепя процеса на проектиране на инфраструктура и жилища в квартал „Гиздова махала“ в гр. Дупница.

Приоритет 4: Съхранение и развитие на културната, религиозната и езиковата идентичност на етническите малцинствени общности.

Основен принцип в работата на **Министерството на културата** е защитата на културното многообразие в страната и за целта се подкрепят не само проекти за опазване и развитие на културата на етническите общности, но и събития и инициативи, които съдействат за подобряване на межкултурното сътрудничество, с което да се противодейства на прояви на расизъм и ксенофобия. През 2011 г. по програми на министерството на конкурсен принцип са подкрепени финансово следните организации: Организация на евреите в България „Шалом“ – 12 000 лв. за изграждането на виртуална интерактивна експозиция „Холокостът и спасяването на българските евреи“, за ежегодната награда за толерантност на Годишните награди „Шофар“ – 1800 лв.; Център за аромънски език и култура в България – 1900 лв. за реализирането на проект „Съхранение на културни ценности на етническата общност на армяните в България – Армяни и българи с обща съдба през вековете“. Институционална подкрепа са получили XII Етнофестивал във Видин, организиран от *Сдружение „Културен център за социална демокрация и защита правата на човека“*, Видин, Детски фолклорен фестивал „Отворено сърце“ – Велико Търново, организиран от *Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалине“* и Национален фестивал на етносите „България за всички“ , организиран от Народно читалище „Христо Ботев“/ - Варна. Председателят на НССЕИВ г-н Цветан Цветанов изпрати поздравителни адреси до организаторите и участниците на Десетия юбилеен Етнофестивал във Видин и Осмия Детски фолклорен фестивал „Отворено сърце“ – Велико Търново, представители на НССЕИВ посетиха двете събития.

За популяризиране на културното многообразие и за по-доброто опознаване на различните култури, Министерството на културата съдейства на Българска национална телевизия за спектакъла „Под едно небе”, излъчен през м. декември 2011 г., с участието на художествени състави на етническите общности в страната.

Развитието на читалищата като местни граждански формирования, чрез които се опазват и популяризират традициите и на етническите общности на територията на нашата страна е едно от основните направления на работа на Министерството на културата. Много от читалищата в страната организират самостоятелно прояви за интеркултурен диалог и сътрудничество между етническите общности. Държавна субсидия са получили и читалища, които се поддържат от ромската, турската, арменската и еврейската общност.

За популяризиране на културното наследство на различните етноси, живеещи на територията на Република България, българските музеи предоставят експозиционна площ, организират мобилни изложби с културни ценности, съхранявани във фондовете им, отнасящи се до традиционната култура на етносите. С помощта на музейните специалисти, музейни колекции поддържат и самите етнически общности.

Подробна информация за подкрепата от Министерството на културата за развитие и популяризиране на ромската култура и традиции през 2011 г. е включена в Мониторинговия доклад за 2011 г. за изпълнение на Националния план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.”

През 2011 година телевизионното състезание «Минуета е много» посвети предаванията си на етническото многообразие. НССЕИВ съдейства на екипа на предаването за осъществяване на контакти с изявени личности и организации, запознати с историята, културата и самобитността на отделни етноси. В състезанието бяха включени въпроси и теми, свързани с етнически общности в България – арменци, турци, роми, евреи, власи, каракачани, армъни, гърци, руснаци и др.

Дейности на НПО членове на НССЕИВ:

Дружеството на армъните (аромъните), Дупница организира ежегодния събор на армъните от Община Дупница в местността Вангелова чешма. Със собствени средства организацията провежда десетдневен летен курс за изучаване на аромънски език от деца между 10 и 18 години. Изучаването и съхраняването на майчиния език са акценти и на традиционния ежегоден семинар по проблемите на армъните в България, организиран от Центъра за аромънски език и култура и дружествата на армъните в България. в рамките на събитието през 2011 г. е проведен обучителен курс подготовка на преподаватели по езиково обучение, които биха могли да сформират групи от деца и възрастни по места, където има компактни аромънски

общности. Семинарът е реализиран с подкрепа на международни аромънски организации, партньори на ЦАЕК.

Федерацията на културно-просветните дружества на каракачаните в България проведе през 2011 г. **Двадесетия Национален събор на каракачаните в България**. председателят на НССЕИВ г-н Цветан Цветанов изпрати поздравителен адрес до организаторите и участниците в събора. Съпътстващи юбилея събития, преминали при много висок обществен интерес са изложба, „Каракачаните в България”, подредена в художествената галерия художествена галерия „Димитър Добрович” в Сливен. Едната част от експозицията разкрива бита и културата на каракачаните, показани са различни носии – акцент е женска носия в тъмночервен цвят от село Шипка от преди двеста години, предмети от живота на каракачаните; макетна колиба, навременно жилище, използвано по време на преходите им два пъти годишно; задължителния за всяка сватба байрак „фламбура”, различни завивки, характерни за каракачанския бити др. Показани са фотоси от началото на 20 век, снимани в планината. Другата част на изложбата представя живота и красотата на традициите на древния етнос, пресъздадени в картините на двамата живописци - Никола Заров и Татяна Христова. Сред проявите, свързани със събора, футболен турнир, концерт на художествените състави към дружествата на каракачаните, концерт на изпълнители от Гърция, Сливен, Поморие и други, ръководството на ФКПДК внася съвременни елементи, организирайки нетрадиционна проява автоизложение и тестдрайв на автомобили. Фолклорен фестивал „Фламбура” е проведен през м. ноември 2011 г. в Боровец.

Арменското училищно сдружение „Степанос Ховагимян”, София е организатор и на множество събития, посветени на съхраняването на майчиния език, традиции и култура на арменската общност. Сдружението е сред най-активните членове и през 2011 г. на ротационен принцип председателства Координационния съвет на арменските организации в София; дейността му е позната на арменската общност в страната, от сайта на сдружението в интернет, от страниците на в. „Ереван” и други информационни източници. Провеждането на курсове за изучаване на арменски език във формат „съботно училище” е с доказана ефективност – вече 16 години - в полето на поддържането и развиването на знанията на деца и възрастни по майчин език. Обучаваните са разделени в групи според възрастта и нивото на владеене на езика. Съчетава се традиционни и интерактивни методи на преподаване. С нова сила през 2011 г. стартира и съботната детска градина. Сдружението работи тясно със 76 ОУ „Уйлям Сароян” – пред арменската общност се провежда открити уроци на възпитаниците на училището, изучаващи арменски език. Честванията на исторически и календарни празници на арменците като Вартананц, Вартавар, 24 април - Международния ден за солидарност с арменския народ в

памет на жертвите на геноцида от 1915 г. и др. АУС, заедно с други арменски граждански организации организираха концерти по повод 20-годишнината от независимостта на Република Армения. От името на НССЕИВ бе изпратен поздравителен адрес до организаторите и участниците в концерта. Едно от най-обичаните от общността събития, организирани от сдружението е маскения бал, който се провежда в навечерието на Сирни заговезни, част от приходите се използват за благотворителни цели – поддръжка на Арменския народен дом и др.

Асоциация на власите в България продължава да развива дейността си за съхраняване и популяризиране на езика и културата на власите в България. Традиционната проява с национално значение, което асоциацията организира е Международния фолклорен фестивал на влашката-румънската песен и танц Видин. През м. октомври се проведе XII-то издание на фестивала. Председателят на НССЕИВ г-н Цветан Цветанов изпрати поздравителен адрес до организаторите и участниците във фестивала.

ОЕБ „Шалом” е организатор и домакин на инициативи, свързани с отбелязването на традиционните еврейски празници, датите, отбелязвани от евреите от цял свят, политически и културни събития, свързани с историята и днешния ден на българските евреи и международни прояви. От ОЕБ посочват, че характерно за организирането на тези инициативи е липсата на партньор сред българските НПО, положение, за чиято промяна ръководството на организацията има воля. В същото време отбелязват активното и ангажирано участие на НПО и местни власти от редица градове и общини, в инициирани от регионалните организации „Шалом” прояви за отбелязването на исторически събития от живота на българските евреи. Подчертават и изразяват благодарност за помощта от страна на централната и на редица местни власти, както специално и на председателя на НССЕИВ за цялостната им помощ при организиране на еврейския живот в България. Поздравителни адреси до еврейската общност чрез ОЕБ „Шалом” председателят на НССЕИВ Цветан Цветанов изпрати по повод Деня на спасяването на българските евреи, празника Песах и др.

Съществена роля при изграждането на еврейската идентичност за еврейското възпитание на членовете на организацията имат еврейските медии: вестник „Еврейски вести”, списание „Ла Естрея”, списание „8”, изданието на Клуб „Златна възраст” в София и електронните сайтове; културните прояви на клубовете в София, Пловдив, Варна и Русе, работата на групи като „Четците” в София и др.

Фондация „Етнополитра” е партньор на ОЕБ „Шалом” в реализацията на виртуална интерактивна документална експозиция „Холокосът и спасяването на българските евреи” (начало 27 януари 2011 г.)– в рамките на Националната програма на ОЕБ „Шалом” за отбелязването на 70-та годишнина от спасяването на българските евреи през 2013 г. двете

организации работят съвместно и по други инициативи, които предстои да се проведат през 2012 г.

РС „Технитари”, Стара Загора участва в годишната среща с конференция на международната научна организация за циганоложки изследвания The Gypsy Lore Society в Грац, Австрия. Организатори на срещата са: The Gypsy Lore Society, Австрийската асоциация за проучване на малцинствени култури и езици (Austrian association dedicated to the documentation of minority cultures and languages) и две австрийски ромски организации - Romano-Centro и Roma-Service. Домакин на срещата и конференцията е Европейският център за съвременни езици. С изключителен интерес е посрещнат докладът на Велчо Кръстев, председател на УС на РС „Технитари”, който е и редовен член на The Gypsy Lore Society и за асоцииран член на Romani Studies Network и доц. д-р Евгения И. Иванова „Тракийската” калайджийка – между традицията и предизвикателствата на модерното време (житейският път на три поколения жени)“. Председателят на РС „Технитари” взема участие и в Международната научна конференция „Култури и религии на Балканите, Средиземноморието и Изтока” на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий”, през м. април 2011 г. с научно съобщение на тема „циганите, войните на България и народната признателност”.

Център „Амалипе”, Велико Търново и рез 2011 г. организира мащабен цикъл от културни събития, посветени на ромския етно-културен празник Василица (Банго Васили). Честванията обхващат Великотърновска, Търговищка, Шуменска и Разградска област. В рамките на кампанията Ученици от училища, в които се изучава СИП „Фолклор на етносите – Ромски фолклор” в министерства – в, изнесоха пред министрите на образованието, младежта и науката, труда и социалната политика и министъра по управление на средствата от ЕС кратки художествени програми с възстановки на традициите на Василица. От ОУ „Христо Ботев”, гр. Дунавци, община Видин, представиха ритуалите за Банго Васил - Ромската нова година, пред членове на кабинета на заместник министър-председателя и председател на НССЕДВ Цветан Цветанов и пред служителите от Секретариата на НССЕДВ в Министерския съвет.

Честване на традиционните ромски празници като Василица, както и отбелязването на Международния ден на ромите 8 април се отбелязват на територията на цялата страна. дългогодишен опит в организирането на тържествените прояви имат и Сружение „Ромска академия за култура и образование”, Фондация „Лозенец”, фондация „Гюлчай”, Център „Инфорома” и др.